

ÉLETTÜNK

XVII. évf. 2. szám (17. Jahrg. Nr. 1)

Az európai magyar katolikusok lapja

1985 február

A magyarországi németek helyzete 40 év után

Dr. jur. Hans Sauter, a magyarországi német „Landsmannschaft” szövetségi elnökének a cikke az „Unsere Post”-ban.

„A német nép nevében, egy gonoszte-
vő ideológia és egy embertelen rendszer
oly mérhetetlen jogtalanságot követett
el emberekkel, népcsoportokkal szem-
ben, ahogy az a történelemben eddig
még nem fordult elő.

Elsősorban nem háborús cselekmé-
nyekkel kapcsolatos jogtalanságokról
van szó, amilyenek történtek a római,
mongol-tatár és török hadjáratok alatt,
vagy a százéves háborúban Anglia és
Franciaország között, vagy a 30 éves
háborúban, vagy akár a napoleoni há-
borúk és az első világháború alatt; ez-
úttal szisztematikusan tervezett jogta-
lanságokról van szó emberek, ember-
csoportok és népek ellen, ... 'alacson-
nyabbrendű élet' tereszterű kiirtásáról a
'magasabbrendű ember' (Herrenmensch)
által. — 'Végleges megoldása' a zsidó-
kérdésnek gázkamrákkal és ez az emb-
bertelen önkény nem állt meg a saját
népénél sem, ha azt pillanatnyi ha-
talmi számítás vagy más érdek úgy kí-
vánta.”

A népi németek a 2. világháború utá-
ni erőszakos kitelepítésével kapcsolato-
san kitér Dr. Hans Sauter a félmillió
magyarországi népi német katonai po-
tenciálra, amelyre Hitler Magyarorszá-
gon igényt támaszthatott, cserében a
két bécsi döntésben Magyarországnak
juttatott területekért: Szlovákiától, Ju-
goszláviától és Romániától.

Ha ezért történt volna a későbbi ki-
telepítés, ahogy utólag ezzel próbálják
indokolni a kitelepítés jogos voltát, ez
az ok, tekintetbevéve az általános em-
beri jogokat, nagyon gyöngye lábakon
áll.

Dr. Sauter fölteszi magának a kér-
dést, hogy az erőszakos kitelepítésekre
akkor is sor került volna-e, ha erről a
kérdésről széles és demokratikus népi
akaratnyilvánítással dönthettek volna?
— Nem tartja valószínűnek és hivat-
kozik a magyar püspöki kar állásfog-
lalására az akkori időből. A magyar
püspöki kar akkor közel 70 %-át kép-
viselte a felelős magyarságnak, és ez
olyan többséget jelentett, amely egyen-
lőnek mondható az akkori nemkommun-
nista Magyarország közvéleményével.

Itt Dr. Hans Sauter szószerint idézi
a magyar püspöki kar levelét, 1947 aug.
17-éről Dinnyés magyar miniszterelnök-
höz (ekkor már Mindszenty József bí-
boros volt az esztergomi érsek s így a
magyar püspöki kar elnöke.):

„Miniszterelnök Úr! Magyarország
püspökei nagy megdöbbenéssel vették
tudomásul, hogy német testvéreink ki-
telepítése Magyarországról továbbfo-
lyik. Mi, akik annak idején, 1944-ben,
az akkori kormánytól a zsidók ember-
telen kitelepítése ellen mindent latba-

vetettünk, szükségesnek tartjuk az Is-
tentől kapott küldetésünk nevében is,
hogy a németek kitelepítése ellen szót
emeljünk, annál inkább, mivel Egyhá-
zunk tagjairól van szó.

Arra is rámutatunk, hogy ezeketán
nehéz lesz számunkra a mi saját magyar
testvéreink borzalmas kiűzését ősi föld-

HORVÁTH BÉLA (1908 – 1978):

A bújdosó látomása

Miként egy égi vándor,
Ki vándorol e kárhozott világból,
Lefekszem én, ahol vagyok, akárhol.
A pusztta földön boldogan lefekszem
S lelkem lehelletén pihegve
megmelegszen.

Aludva is meg ébren,
Így fekszem vándor-útamon a
véghetetlen éjben,
Erdőn, mezőn, a lomha lankán
S az eső szakadatlanul szakad rám.
salakban

De én a sárban, a sötétben, a süket
A csillagok fiának megmaradtam,
A csillagok lobogó melegében
Lelem meg e világon égi menedékem.
A földi partokon, világ határán,
A végső földi mesgynén,
Ilyen hazátlan árván
A mennyországért bújdosom
S nem-lelhetőt keresvén
Eldobtam minden birtokom.
Megcsöngetem a csorba földet
És megtudom, hogy mily kevés,
Nyomorú testem a nyomorú sárba
görnyed,

De tág szemem a végtelenbe néz.
És látom ott a mennybeli
Világot földerengeni,
És fölkelek a rút agyagból, angyali
Üzenetét meghallani:

jükről, Csehszlovákiában megakadá-
lyozni, ha mi magunk a mi német alatt-
valóinkat arról a földről üzzük el, ame-
lyiken ők, ha nem is ezer, de többszáz
éven át laktak. Borzalmas ez a kitele-
pítés még akkor is, ha a hatóságok a
kiutasítás kivitelezésénél minden szem-
pontból kíméletesen járnak el.

Mi különösen a magyarországi néme-
tek érdemeire mutattunk rá Hazánk
fölvirágztatásában, és azokra a kiváló
és értékes férfiakra, akiket ők a mi nem-
zetünknek adtak ...

Emlékeztetjük a kormányt az Aradi
Vértanúkra, az 1848-as szabadságharc
hőseire, akik között öt német is volt. —
Miért kelljen hát nekünk most ezt a né-
pet egészében kikergetnünk és minden
időkre szembekerülnünk vele? — Miért
kell nekünk most ezeket a mi testvé-
reinket és nővéreinket elkeseredett ellen-
ségeinkké tennünk? És ha élő németjein-
ket most kitelepítjük, akkor miért nem
telepítjük ki velük együtt egy Semmel-
weis emlékművét és egy Steindl, Ybl,
Hausmann vagy Strobl alkotásait? Vagy

egy Herczeg Ferenc könyveit és miért
nem töröljük ki az Akadémia és egyéb
tudományos intézményeink évkönyvei-
ből a mi nagy tudósainkat, akik német
származásúak voltak?

A magyar állam most igyekszik a zsi-
dókat az elszorított jogtalanságokért
kártalanítani, őket visszatelepíteni és

— Te bújdosó, a szentek diadalmas
Dalára hallgass, csak a mennyre
hallgass!

Reám figyelj, mert Én vagyok,
Aki örök időközön át ragyog,
Én az vagyok, kit sírba térni véltek,
De Én legyőzöm a síri sötétet,
Mert Én vagyok az Élet, az Ígéret!
Én az vagyok, ki újra megszülettem,
Hogy égbe mentsem, aki menthetetlen,
Én az vagyok, aki beléd leheltem
Az értelem s az emberi szabadság
Lelkemből áradó örök malasztját!

Kelj föl, fiam, veled az Én kegyelmem
És nincs erő, ki téged leteperjen,
Kelj föl, siess, hogy el ne késsed
Diadalod és szenvedésed!
Dicső királyok elenyésznek
És minden hatalom kihamvad,
Fölbomlanak a birodalmak,
De Én keblemre hívogatlak
S világgá küldelek, te üldözött szegény,
Lesíjtalak s karomba vészlek Én,
Hogy csillagomra tanú légy a világ
végzetén! —

1951.

lehetőleg korlátlanul vagyunkba vissza-
helyezni. — Mi ezt csak helyeselhet-
jük. — De miért kell akkor a német
keresztényeket és köztük a teljesen ár-
tatlankokat is kiűzni, vagyunktól meg-
fosztani, testileg és lelkileg tönkretenni
és ezáltal a történelem előtt ezekért az
új jogtalanságokért is a felelősséget ma-
gunkra venni? — Egy szorgalmas, jó-
zan népréteget lökünk ki, megfosztjuk
őket vagyunktól, ahogy azt tények bi-
zonyítják.

Lelkileg tesszük őket tönkre, amikor
nemkívánatos idegeneknek nyilvánítjuk
őket és irgalmatlanul kikergetjük azo-
kat is, akik hozzánk tartozóknak és
most számkivetettnek érzik magukat.

Nagyon szomorú, hogy éppen 1948
előtt, az évszázadfordulókor, ilyen söté-
tét árnyék borul a lelkünkre, hogy ép-
pen március 15-én az emberi alapjogok
szentesítésének 100 éves évfordulóján
kell látunk, hogy tiporják ezeket az
emberi jogokat itt nálunk lábbal. (Az
1848-as magyar törvényeket érti. Szerk.)

(Folytatás a 2. oldalon)

„...miképpen mi is megbocsájtunk...”

imádkozzuk minden nap a Miatyánkban.

— Ha mindig komolyan vennők!

1982 november 9-én egy szerelmi drá-
ma szerepelt egy párizsi esküdtszék e-
lőtt: egy fiatal leányt, a 18 éves Chantal
Bérard-ot, pisztolylövéssel megölte Fré-
déric, egy 19 éves fiatal embert félté-
kenységből.

Mikor a leány szüleivel szembesítet-
ték a fiatal embert, az apa ezeket mon-
dotta: „Apa vagyok, de ugyanakkor ka-
tolikus és szeretném, hogy a hitem élet
legyen számomra. Mélyen megrendített
Chantal lányom halála. De biztos vagyok,
hogy leányom tovább él... most lépett
be az Örökéletbe Istennél. — Most Fré-
déric-nek van szüksége arra, hogy új-
ra magára találhasson. Segíteni szeret-
nék neki, hogy élete ne legyen elront-
va ezzel. Ez most a gondom — imádko-
zom érte.”

A leány édesanyja pedig ezt mondot-
ta, „Kaptam Frédéric-től egy levelet,
melyben bocsánatot kér tőlem, az édes-
anyától, tettéért. Én azonban találkozni
szeretnék Frédéric szüleivel, hogy meg-
osszam velük ezt a rettenetes helyzetet:
Frédéric-nek van szüksége elsősorban
segítségre.”

A fiú és a leány szülei igazi krisztus-
hívó emberek voltak. Egymásra talál-
tak és sokszor együtt járnak a temp-
lomba... Chantal már a Világosságban
él, Frédéric viszont szörnyű lelki seb-
bel evilágban bűnhődik a börtönben. Se-
gítségre neki van szüksége.

Ehhez a történethez szeretnők hozzá-
fűzni ezt a mélységes keresztény imát,
hogy közkinccsé tegyük:

Uram, tégy engem a te békéd eszközévé,
hogy ahol gyűlölet lakik, — oda
szeretetet vigyek,
ahol sértés, — oda a megbocsátás
szellemét,
ahol egyenlenség — oda egyetértést,
ahol tévedés — oda igazságot,
ahol kétely — oda hitet,
ahol kétségbeesés — oda reményt,
ahol szomorúság — oda örömet.

Uram, add, hogy inkább én igyekezzem
vígasztalni,
mint hogy vigaszra várjak,
inkább én törekedjek másokat megérteni,
mint hogy megértést óhajtsak,
inkább én szeretek,
minthogy szeretetet igényeljek;

mert önmagunkat elfelejtve találjuk
meg magunkat,
ha megbocsátunk, akkor nyerünk
bocsánatot,
ha meghalunk, azzal ébredünk az örök
életre. Amen.

PROF. DR. MEHRLE TAMÁS OP.:

„Post partum Virgo inviolata permansisti“

E szavakkal, melyek annyit jelentenek, hogy „Szülésed után sértetlen szűz maradtál“ köszönti az Egyház liturgiájában Máriát. Hogy ez az Egyház ősrégi hite, abban kételkedni nem lehet. Már a negyedik században Szirciusz pápa elítéli Anyisius püspököt, hogy Bonusus tévedését teszi magáévá, aki tagadni merte Mária maradandó szüzességét. Luther Márton élete végéig vallotta Mária örök szüzességét, protestáns testvéreink azonban általában tagadják. Annyit el kell ismernünk, hogy a Szentírás kifejezetten nem tanítja, hogy Mária Jézus születése után szűz maradt, sőt vannak szövegek, melyek — legalább első pillanatra — ellentmondani látszanak ennek a feltevésnek.

JÉZUS „ELSŐSZÜLŐTTSEGE“

A Szentírásban vannak olyan kifejezések, melyek azok szemében, akik nem ismerik a zsidó nép mentalitását és a héber nyelv sajátosságait, ellentmondanak Mária maradandó szüzességének. Így Lukács evangéliuma azt írja Mária-áról: „Meggzülte elsőszülött fiát, pólyába takarta és jászolba fektette“ (Lk 2,7). Ha Jézus Mária elsőszülött fia volt, nemde akkor voltak még más gyermekei is? Ám a zsidóknál az elsőszülöttség külön jogokat, kiváltságokat biztosított a gyermeknek. Az evangelista tehát azt akarja mondani, hogy Mária fiát megilletik a mózesi törvényben meghatározott elsőszülöttségi jogok. A „Zeitschrift für nt. Wissenschaft“ című folyóirat egy Egyiptomban talált zsidó feliratot közöl, mely a szülés közben meghalt anya ajkára a következő szavakat teszi: „A sors elsőszülött gyermekem szülése által halált hozott nekem“ (XXII/1923/283). Nyilvánvaló, hogy ennek az asszonynak nem volt több gyermeke, ha elsőszülött gyermeke születésekor meghalt!

Egy másik számunkra idegenszerű és ezért félreérthető mondat szerkezetet találunk Máté evangéliumában. „József erre felébredt álmából és úgy cselekedett, amint megparancsolta az Úr anyyala. Magához vette feleségét, de nem ismerte meg, míg a világra nem hozta fiát, akit Jézusnak nevezett“ (Mt 1, 24-25). A „nem ismerte meg“ a nemi kapcsolat tagadását jelenti. A Szentírás nem egyszer így fejezi ki a férfi és a nő együttélését. Így a Teremtés könyvében olvassuk: „Kain megismerte feleségét, az fogant és Hénochoth szülte meg“ (Ter 4,17). Ami a mondat szerkezetet „nem... míg“ illeti, azt kell tudnunk, hogy ez a fordulat a Szentírásban csak azt jelenti, hogy valami egy bizonyos ideig nem történt meg, de nem azt, hogy utána megtörtént. Számtalan példát tudnánk hozni. Noé kiengedi a bárkából a hollót. „De ez nem tért vissza míg a víz a földön fel nem száradt“ (Ter 8,7). Nyilvánvaló, hogy a holló akkor sem tért vissza, miután a víz már felszáradt, hisz akkor már nem volt szükség, hogy visszatérjen. Ugyanazt a mondat szerkezetet találjuk Sámuel má-

sodik könyvében: „Michalnak, Saul leányának nem lett gyermeke míg meg nem halt“ (2Sám 6,23). Nemde oktalan dolog lenne ebből a szövegből azt következtetni, hogy Michalnak gyermeke lett miután meghalt? Isten azt mondja Jákobnak: „Nem hagylak el, míg véghez nem viszem, amit ígértem neked“ (Ter 28,15). Annyit jelent ez, hogy Isten majd ígéretei teljesítése után elhagyja Jákobot? A 112. zsoltár így írja le az igazat: „Szíve nyugodt, nem inog meg, míg ellenségein nem diadalmaskodik“ (Zsolt 112,8). Nevetséges lenne feltételeznünk, hogy az igaz majd akkor inog meg, amikor ellenségein már diadalmaskodik! Azt kell tehát mondanunk, hogy a Máté-féle szöveg egy hebraizmust tartalmaz s egyszerűen nyomtatékosan fejezi ki, hogy József nem lehetett Jézus atyja, mert Jézus születéséig nem volt együtt Máriával. Azt nem mondja ez a szöveg, hogy utána mi történt. Ebből a szentírási idézetből nem lehet Mária permanens szüzességét bizonyítani, de reá hivatkozva, nem is lehet tagadni.

„JÉZUS TESTVÉREI“

Az evangéliumok kb. tízszer beszélnek Jézus testvéiről. Így Márk evangéliumában a zsidók Jézus szavainak hallatára: „Honnan vette mindezt — kérdezték —, ki adott neki ekkora bölcsességet? ... Nem az ács ez, a Mária fia? Nem Jakab, József, Júdás és Simon testvére? És ugye nővérei is itt élnek köztünk (Mk 6,2—3). A Szentírás arról is beszámol, hogy Jézus „testvérei“ nem értettek vele egyet, sőt attól tartottak, hogy eszét vesztette. „Amikor övéi ezt meghallották, elindultak, hogy erővel magukkal vigyék, mert az volt róla a szóbeszéd, hogy elvesztette eszét“ (Mk 3,21).

E szövegekkel kapcsolatban jegyezzük meg, hogy noha az evangéliumok többször beszélnek Jézus testvéiről, sohasem nevezik őket Mária gyermekeinek. Tudnunk kell azt is, hogy a zsidóknál e szónak „testvér“ tágabb értelme volt, kiterjedt a közelebbi rokonság tagjaira is, körülbelül mint nálunk a régente használatos kifejezés „atyafi“. Erre is sok példát tudnánk idézni a Szentírásból. Így Ábrahám Lótót, aki unokaöcse, testvéreinek szólítja (v. ö. Ter 12, 8; 14,16). Hasonlóképpen Eliezer, Ábrahám szolgája, hálat ad Istennek, hogy egyenest ura testvéreinek a házába vezette. Márpedig tudjuk, hogy a ház ura, Betuel nem testvére Ábrahámnak, hanem testvéreinek, azaz Nachornak a fia. (Ter 24,27; 11,26). De egyéb megfontolások is valószínűvé teszik, hogy Jézusnak ún testvérei, csak közeli rokonok. A fentebb idézett szövegben Jézus testvérei közt első helyen áll Jakab és József. Már pedig róluk biztosan tudjuk, hogy nem Jézus anyjának a fiai. Máté ugyanis a következő szavakkal sorolja fel a Jézust követő szent asszonyokat, akik a Kálváriára elkísérték: Mésziről több asszony figyelte a történeteket. Ezek Galileából kísérték el Jézust és gondját viselték. Köztük volt Mária Magdolna, Mária Jakab és József anyja, és Zebedeus fiainak anyja“ (Mt 27, 55-56). Vegyük még hozzá, hogy Jézus ún testvérei bizonyos tekintéllyel lépnek fel, ami elképzelhetetlen lenne, ha Jézusnak fiatalabb testvérei lennének. Sőt az sem valószínű, hogy Jézus a kereszten édesanyját János gondjaira bízta volna, ha testvérei is lettek volna.

Összegezve tehát azt kell mondanunk, hogy a Szentírás alapján nem tudjuk kimutatni, hogy Máriának Jézus születése után egyéb gyereke nem lett volna, vannak azonban olyan körülmények,

melyek az evangéliumok alapján is valószínűvé teszik Mária maradandó szüzességét. Másrészt a szentírási szövegekből nem is lehet fegyvert kovácsolni a szüzesség ellen. Az első századok keresztényeinek, akik szintén ismerték az evangéliumokat, az előbb felsorolt szentírási szövegek nem jelenthettek különleges nehézséget, hisz Mária örök szüzességét vallották.

A magyarországi németek helyzete 40 év után

(Folytatás az első oldalról)

Miniszterelnök Úr! A cél nem szentesíti az eszközt! Közelszövő előnyök kedvéért, örökérvényű alaptörvényeket és alapigazságokat fölládozni végzetes rövidlátásról tanúskodik, mert megfosztjuk magunkat ezzel azon igazságok és jogok védelmező erejétől, amelyekre nekünk a közeli vagy távolabbi jövőben igen nagy szükségünk lehet. — Mi azt hittük, hogy ez a belátás föllükkerkedik bennünk és a svábok további kitelepítésének végét vetünk.

Miniszterelnök Úr! Nekünk ezt el kell mondani azért, hogy az igazságosság lábba ne tiportassék. Nekünk a szavunkat fel kell emelni míg csak halvány reménysugara él bennünk annak, hogy további szenvedésnek és gyötrelmek tudunk véget vetni. A világ szemé rajtunk ér ránk irányítva! Miniszterelnök Úr, Önnek és kormányának kell keresnie az eszközöket és megtalálni az utat minden deportálás megszüntetésére!

A Potsdam-i szerződés nem kényszeríthet bennünket öncsonkításra. És ha teremtetek is olyan „jogot“, hogy németjeinket kitelepíthetjük, nekünk ezzel a kétes értékű joggal nem szabad élnünk.

És végül még egy későbbi megállapítás a magyar püspöki kar nevében 1947 szeptember 9-éről:

„Elsősorban és szándékosan deportálják Magyarországról a vagyonos németeket és nem a bűnösöket. Ez rettenetes jelenség...“

Dr. Hans Sauter véleménye az, hogy a magyar püspöki kar megállapításai annyira helytállóak, hogy azokhoz alig lehet valamit hozzáfűzni. — Amikor 1948-ban a német kitelepítést megszüntették, az 500,000 németnek kb. a felét már deportálták. Így negyedmillió népi német maradt Magyarországon. A Rákosi-éra alatt erős üldözésnek voltak kitéve. Csak a 70-es évek felé javult lassan a helyzetük. Egyeseket és csoportokat fokozatosan rehabilitáltak. A hivatalos Magyarország belátta, hogy a német nemzetiséggel szemben nagy hibák történtek.

Így került sor 1983 december 3-án a népi németek 6. magyar kongresszusán a Központi Bizottság titkárának, Aczél Györgynek, a beszédjére: „A nemzeti ségek egyenjogúsága — törvény a szocializmusban“, címmel.

Részletek a beszédből:

„Hazáról csak ott lehet szó ahol érvényben a jog!“ — „Nagyon sajnáljuk, hogy ártatlan embereknek kellett szenvedniük és bűnhödniük olyan bűnökért, amiket el sem követtek!“ — és „A történelem bebizonyította, hogy eddig belső problémákat sehol sem oldottak meg azáltal, hogy nemzetiségi vagy vallási csoportokat bűnbakoknak állítjuk oda“.

Aczél György szerint ez a beismerés volt az előfeltétele annak, hogy Magyarország „a német-magyar viszony nemesség hagyományaihoz visszatért, visszatérhetett.“

„Számomra“ — jelentette ki tovább Aczél György — külön öröm, hogy mint

Baranya-megye képviselője láthatom, hogy a Magyarországon élő németek szorgalmukkal és magas munkakultúrájukkal közös céljaink elérésén dolgoznak. Nagyon megbecsült emberek és emberekhez méltóan élnek. — Meg vagyok győződve arról, hogy az egyformaság minket szegényebbé tesz, a többszínűség ellenben gazdagít minket. És hogy a kultúrák találkozása a mi közös társadalmunkat és a mi államunkat is csak gazdagítja“. (V. ö. Szent István intelmeivel fiához.)

A múlt és a jelen tárgyilagos összevetéséből Dr. Hans Sauter arra a következtetésre jut, hogy a német kisebbség többsége a múltban sem követelt soha többet, mint azt, amit a mostani Magyarország a kisebbségeknek garantál, vagyis az általános kultúra mellett a német kultúra ápolási lehetőségét.

Ennek ellenére, a múlt és jelen tapasztalatok alapján a német kisebbség is levonta a történelmi tanulságot a jövőre vonatkozólag. A beilleszkedést az általános nemzeti és állami kereteken belül, ahol lehet, a jövőben jobban kell csinálni. „A mi kiűzetésünk közvetlen okát végeredményben abban kell keresnünk, hogy a bűnös és embertelen rendszer összeomlása után a harag és a gyűlölet a nemzeti szocializmussal szemben elömlött a népi németeken, ott és akkor, amikor erre alkalom kínálkozott. Végeredményben a német népi tömegek bűnhődtek olyan bűnökért, amiket nem ők követtek el, ha mindjárt az ő nevükben is történtek.“ — A magyarok ezenkívül kényszerhelyzetben is voltak, mert ugyanakkor tömegével dobták ki a magyar kisebbségeket is Csehszlovákiából és Romániából, akik számára a hazában hely kellett. Ezek a körülmények a történelmi háttérből könnyebben megértetik velünk a kitelepítést, bár azt semmi-vel sem lehet igazolni. Jogtalanság jogtalanság marad, — ez az elv olyan régi, mint az európai joghagyomány: ex iniuria jus non oritur.

Hogy a mai Magyarország mint első és egyetlen ország a kitelepítők közül, ma ezt belátja, annak a jele, hogy nagy hagyományaihoz híven mint európai kultúrnép, a jog és igazságosság álláspontján áll, amiről a cikknek a szerzője, ismerve a magyar történelmet és hagyományt, soha, még a legsötétebb időkben sem kételkedett“ — írja Dr. Sauter. — A szerző, abban amit Aczél a kultúrák sokféleségéről és soknyelvűségéről mondott, a modern megfogalmazását látja már a szentistváni elvnek.

Ezt az optimista látást csak még aláhúzza a „Die Welt“ háromhasábos tudósítása 1984 december 18-áról: „Magyarország a maga német kisebbségét egy kiállítással tünteti ki Bécsben“. 1945 óta először történik, hogy egy ország német kisebbségét ennyire méltatja. A bécsi kiállítás, amit a tatai Sváb-múzeum dokumentációs anyagából állítottak össze, bizonyítja, hogy a népi németek nem egy kihalt nép, hanem egy élettől duzzadó népi csoport Magyarországon.

H. F.

Ismét kapható! Rendelje meg!

Hermann Egved:
A KATOLIKUS EGYHÁZ
TÖRTÉNETE 1914-IG

Az egyetlen modern magyar egyháztörténeti mű második, javított kiadása. Nélkülözhetetlen kézikönyv. Csak fűzve kapható.

582 oldal. Ára DM 32,— + portó.
Megrendelhető az ár egyidejű beküldésével az Életünk kiadóhivatalánál.

BORBÁNDI GYULA:

Az emigráns katolikus hitélet kezdetei*

Nincsenek adataink arról, hogy az 1945 tavaszán nyugatra került és az év folyamán végleges szándékkal nyugaton maradt magyarok között mi volt a katolikusok aránya. Feltehető azonban, hogy nagyjából tükrözta a hazai vallási megoszlás arányszámaikat. A katolikus egyházi és világi vezetők hamarosan felismerték azokat a feladatokat, amelyek a kitelepített vagy kitelepült magyarok nagy számának menekültté válásából adódtak. 1945 tavaszán már amolyan központot építettek ki a bajorországi Landshutban, ahol néhány pap és világi ember mindenki mást megelőzőve kezdte el a magyarok lelki és kulturális gondozását. Kótai Zoltán volt tábori lelkész és mások közreműködésével egy *Tudakozó Iroda* alakult, amelyik segített a szétszórt magyarokat megtalálni, családtagokat összehozni, hadifoglyokat, elhurcoltakat számontartani.

VATIKÁNI MISSZIÓ

A római Szentszék kezdeményezésére a németországi amerikai főhadiszálláson 1945 novemberében *Vatikáni Misszió* létesült. Ennek vezetője, Carlo Chiaro püspök kieszközölte, hogy a különböző nemzetiségű menekültek részére lelkigondozói hivatalok szerveződhessenek. A Vatikáni Misszió első magyar delegátusa Gallus Tibor jezsuita volt. Megindult a táborokban a magyar lelkigondozás. Chiaro püspök Gallus javaslatára Kótai Zoltánt nevezte ki németországi és ausztriai állandó magyar delegátusnak, akinek irányításával megkezdődött a katolikus hívek számbavétele, nyilvántartása és megszervezése. A *Vatikáni Tudakozó Iroda* kérdőívek segítségével rövid idő alatt százezer magyar menekültet lajstromozott.

Kótai 1946 január 1-én kiadott jelentése szerint Németországban 82 és Ausztriában 27 magyar világi pap és szerzetes végzett lelképásztori munkát. Mindszenty bíboros prímás Kótaihoz intézett levelében arra kérte a papokat, hogy tartsák együtt a rájuk bízott csoportokat és szükség esetén a kivándorlásban is kövessék a katolikus hívőket. A delegátus a fiatalok vallásoktatását is elindította, a papok imakönyvekről, bibliákról, katekizmusokról gondoskodtak. *Iránytű* címen 1947 szeptemberében könyvnyomat közlönyt indítottak. Fő karitatív szervezetük a müncheni *Magyar Katolikus Karitás Egyesület* volt.

Igen tevékeny és rendszeres segítő munka és kulturális tevékenység folyt mindazokban a városokban és községekben, ahol a magyarok nagyobb számban éltek. Az alsóbajorországi Eggenfeldenben és környékén például 1945 nyarán mintegy 15,000 magyar tartózkodott. Viszonylag sok nő és sok családcsaládfejfő nélkül. A férfiak hadifoglyotáborokban voltak. A lelkészi hivatal családfelelő kutatási munkája igen eredményesnek bizonyult, nagy mértékben hozzájárult ahhoz, hogy a szétszórt családtagok egymásra találtak, a hozzátartozók értesülhettek a fogolytáborokban sányló apák és fiúk hollétéről. Persze, amikor a hazatérés nagyobb méreteket öltött, a magyar közösségek tagjainak létszáma megcsappant.

AZ ELSŐ ISKOLÁK

A legnagyobb gondot az ifjúság okozta. Függetlenül attól, hogy a kitelepített vagy kitelepült magyaroknak az Európában maradás vagy a tengerentúlra való kivándorlás volt a céljuk, a legtöbben gyermekeiket meg akarták tartani magyarnak. A táborokban, ha hosszabb tartózkodásra volt kilátás, azonnal felvetődött az iskolai oktatás megszervezésének kérdése és a magyarok egymás után hozták létre iskoláikat.

Az első Passauban létesült, a városától hat kilométerre keletre, a Duna partján fekvő Waldwerke-táborban. A menekülttábor 12—15 fabarakkból állott, valamint katonai sátrakból, amelyekben eléggé zsúfoltan helyezték el a különböző közép-kelet-európai menekülteket, köztük nagy számban magyarokat. A barakkok egyikében már 1945 őszén elkezdte a magyar gyerekek tanítását Csejtey Béla gimnáziumi tanár és Kálózy Nándor katolikus pap, a tábor lelkésze.

1948-ig Csejtey volt az iskola igazgatója, utóda Ambrus Szaniszló katolikus lelkész lett, aki így emlékezett vissza az iskola kezdetére: „Egyetlen barakk volt a kápolna és az iskola. Vasárnap benne tartották a katolikus és református istentiszteletet, hétköznap pedig a 8 osztályos gimnázium tanterme volt. Egy osztály: egy asztal. Az osztály-asztalokat a tetőről dróton lefüggő karton választotta el egymástól. Egyszerre magyarozott nyolc tanár, egyszerre feleltek 8 tantárgyból a gyerekek. Ezért, ha az idő megengedte, Pajor tanár úr lefoglalta a barakk előtti teret a fekete tábla és a matematika óra számára. A többiek is igyekeztek az erdő szélére az osztályukkal. Az elemi iskolának jobb volt a helyzete, mert külön barakk-szobát kapott. A fiúk fél-, a lányok negyedbarakkban kaptak elhelyezést. Nappal ott tanultak, éjjel ott aludtak. Szigorú tanrend szerint folyt a munka. A tanárok is a táborban laktak, ott kaptak étellemezést és havi 40 márká fizetést”. (Hús év a magyar gimnázium Kastlban, Kastl 1978, 20. o.)

Ez már azonban a német valutareform után volt. Az iskola — elemivel és gimnáziummal — az amerikai katonai hatóságok engedélyével 1946-ban alakult meg. Fenntartásáról egy iskolabizottság és segélyszervek gondoskodtak. Amikor megindult a nagyobb méretű kivándorlás, az iskolások létszáma is fokozatosan csökkent. A tábor 1951-ben feloszlatták, tanárok és diákok az lindenbergi iskolába kerültek.

A passauival együtt Rosenheimben is alakult magyar iskolai oktatás. 1945 nyaratól kezdve a dél-bajorországi városkában, egy félreállított vagonban Fekete Géza ferences szerzetes, Rozsályi Ferenc piarista és Róka Dezső tanár összegyűjtötte és tanítani kezdte a környék magyar gyerekeit. A vagon hamarosan kicsinek bizonyult és új helyiséget keresve bukkantak rá a Niederaudorf melletti Raisachban az Alpenhof nevű penzióra és kávézóra, amely alkalmasnak látszott a tanulók befogadására. Niederaudorf ugyancsak Dél-Bajorországban van, mintegy 20 kilométerre Rosenheimtől. Itt 1945 decemberben kezdődött el a tanítás, csaknem kizárólag lányok számára. Az iskola neve *Niederaudorfi Magyar Leánygimnázium* volt. Az iskola élén Fekete Géza, Román Endre, Ravasz Dezső és Marczell Árpád voltak, kitűnő oktatást

nyújtva a gimnazista lányoknak, akiknek Passauban, majd Lindenbergen kellett érettségi vizsgát tenniük, mert a niederaudorfi gimnáziumnak nem volt joga érettségiztetni.

A tanulók létszáma 1946 szeptemberében 130 volt. A következő évben megkapta a helyi karmelita kolostor egy szárnyát, amelyben már kényelmesebben helyezkedhetett el. A bennlakó diákok részére leánykollégium létesült. Az iskolát anyagilag a katolikus Karitás, Ordódy Sándorné müncheni Magyar Segítőszolgálat-a, valamint amerikai és német segélyszervek támogatták. Itt alakult 1947-ben az első cserkészcsapatok egyike, a 32. Czecei Éva leánycserkészcsapat. A kivándorlások következtében azonban apadni kezdett a létszám és ezért az iskola 1951 április 1-én bezárt.

Az imént csak az idegenben működött legjelentősebb első iskolákat említettem, de szólni lehetett volna másokról, kisebbekről is, amelyekben ugyancsak szorgos és áldozatkész munka folyt a magyar tanulóifjúság érdekében.

Amikor a menekültek még lágerekben éltek, a maradásról, a hazatérésről vagy a tengerentúli kivándorlásról véglegesen még nem döntöttek, a magyar nyelvű tanítás ebben az átmeneti időben szinte parancsoló szükségként jelentkezett, ha a szülők nem akarták, hogy gyermekeik iskolázásában éveket veszítsenek. A pedagógusok hivatásadatára és áldozatvállalására mi sem jellemzőbb, mint ami a niederaudorfiakról olvasható: „A tanárnők délelőtt takarítottak és főztek, délután tanítottak. A tanárok is hasonlóan szorgoskodtak. Segítettek a takarításban, fát vágtak, havat lapátoltak és munkát vállaltak a szomszéd parasztnál mindenféle természetbeni fizetésért”. (Id. m. 28. l.) A tanári kereset alacsony volt. A lindenbergi iskolában a fizetés még az ötvenes évek közepén sem volt több, mint szabad lakás és ellátás, plusz havi 64 márká.

CSEKÉSZLET

Az iskolákkal párhuzamosan, sokszor azokkal karöltve újjáéledt idegenben a

(Folytatás az 5. oldalon)

Mindszenty boldoggá avatásáért

Könyörögjünk! — Örök Isten, minden nép és nemzet gondviselő Atyja, kérve kérünk, dicsőítsd meg hű szolgádat, Mindszenty Józsefet az életszentség fényével!

Add, hogy magyar néped jelen inségből egykor megszabadulva benne közbenjárót találjon s megerősödjék keresztény hitében és ősi erkölcsében. — A mi Urunk, Jézus Krisztus, a Te Fiad által. Amen. ... Miatyánk ... Üdvözlégy

Mindszenty József közbenjárásának tulajdonított imameghallgatásokat írjuk meg magyarul a következő címek egyikére:

ÉLETÜNK, Oberföhringer Str. 40, D-8000 München 81, W.-Germany, Europe.

SANT EMERIC CHURCH, Mindszenty Center, 1860 W. 22, Cleveland, Ohio 44113, USA.

A máriacelli Mindszenty — emlékezéskönyv

A Rendezőbizottság elnöke: P. Szőke János, püspöki helynök; — Alenőkök: Valentiny Géza és Dr Kerny Géza főlelkészek; — Összekötő: P. Bourdeaux Ottó, SJ, máriacelli lelkész.

Az emlékezéskönyv Mindszenty halálának tízéves évfordulója alkalmából 1985 május 15-én és 16-án lesz.

Érkezés május 15-én délután. — Este ünnepélyes bevonulás a Bazilikába. Utána ünnepi szentmise osztrák püspökök részvételével. (16-án, Krisztus mennybeemetele ünnepén, az osztrák püspökök országos ünnepség miatt nem vehetnek részt.)

Május 16-án, d. e. 10 órakor főpapi szentmise. A szentmisét és a szentbeszédet Irányi László püspök tartja. A szentmise után ünnepélyes megkoszorúzás a Mindszenty sírnak.

Déli 1 órakor ünnepi ebéd a bencés rendház ebédlőjében a meghívott vendégek részére.

2 órakor az egyházközség nagytermében diszünnpély Mindszenty bíboros emlékezéte. A műsor magyar és osztrák művészek és kórusok részvételével.

Szállást a csoportvezetők kellő időben foglaljanak le. P. Bourdeaux, máriacelli magyar lelkész, szívesen segít. Címe: Benediktinerkloster, A-8630 Mariazell, Telefon 03882-25 95.

A Rendezőbizottság Elnöke

Az Egyház életéből

ról élesen bírálta „Opus dei” mozgalomban is aktív szerepet játszott.

*

Mint ismeretes, az 1985-ös esztendő az ENSZ az Ifjúság Nemzetközi Évének nyilvánította. Ezzel kapcsolatban a Szentatyja még az elmúlt év november 25-én háromnapos találkozóra hívta Rómába a világ ifjúságát. „Együtt fogjuk ünnepelni, hirdetni és tanúsítani, hogy Krisztus a mi békénk!” — jelentette ki a Szentatyja. A keresztény ifjúság római világtalálkozója március 30-án kezdődik és a főünnepség másnap, virágvasárnap a Szt. Péter téren lesz.

*

Vatikáni jelentés szerint P. Kolvenbach jezsuita generális levélben közölte a rend tartományi elöljáróival, hogy P. Fernando Cardenal, aki a nicaraguai kormányban a nevelésügyi miniszter hivatalát tölti be, többé nem tagja a jezsuita rendnek. A közép-amerikai jezsuiták provinciális dec. 4-én nyújtotta át P. Cardenalnak azt a dokumentumot, amely tudomására hozza, hogy elbocsátották a Jézus Társaságából.

* Részlet a szerzőnek *A magyar emigráció életrajza, 1945 — 1985* című, a közeljövőben az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem gondozásában megjelenő könyvéből.

KÖZI HORVÁTH JÓZSEF:

XI. Ince pápa és a felszabadító háborúk

I.

BÉCS FELMENTÉSE, ESZTERGOM VISSZAFoglalása

A református vallású politikus, Thaly Kálmán, 1903 március 27-én a következőket mondta a képviselőházban elhangzott beszédében: „En már hatszor voltam Rómában és sohasem mulasztottam el felkeresni a Szent Péter-templomban XI. Ince pápának a sírját, és pedig hálából, mint magyar ember, mert övé a legnagyobb érdem, hogy a törököt az országból... kiűzték”. Thaly Kálmán nem túloz, amikor XI. Incét ilyen nagy dícséretben részesíti. A kor történetírója, Szekfű Gyula, osztja a politikus véleményét. Szerinte is a török hódoltság alól Magyarországot felszabadító hadjáratsorozatnak diplomáciai előkészítője, szellemi vezére és legbökezőbb pénzbeli támogatója XI. Ince pápa volt.

XI. Ince pápa kitörülhetetlenül beleírta nevét a magyar történelembe. Megérdemli, hogy a Magyarország felszabadításáért folyt harcok 300. évfordulóján emlékeztünkbe idézzük mindazt a jót, amit értünk tett.

*

Az észak-olaszországi Comó városából származó, gazdag bankárcsaládból született Benedetto Odescalchi bíboros, kardinális társai bizalma 1676 szeptember 21-én ültette Szent Péter örökébe. Választói a 65 éves, feltűnően magastermetű, sovány, magashomlokú, élénk szemű, sasorrú, kicsi bajuszt és őszülő kecskeszakállt viselő kollégájakat nemcsak mély vallássossága, alázatos magaviselete, önmegtagadó élete és a szegények iránti őszinte szeretete miatt részesítették előnyben vetélytársaival szemben, hanem szorgalmas és eredményes munkája miatt is, amelyet több fontos és felelősségteljes beosztásban végzett.

Benedetto Odescalchi bíboros, aki mint pápa a XI. Ince nevet vette föl, minden tekintetben megfelelt a beléje helyezett várakozásoknak és magas hivatásával együttjáró kötelezettségeinek. A vatikáni palotában sem változtatott egyszerű, igénytelen életstílusán. Cellaszűzén kicsi szobában lakott, amelynek egyetlen dísz az íróasztalon álló feszület volt. Tizenhárom éven át ugyanazt az öltözetet viselte. Udvartartása személyzetét a legszükségesebbre redukálta, egyetlen egyszer sem látogatott ki a castelgandolfói pápai nyaralóba. Tiltotta és kerülte az ünneplést. A rokonnak se címet, se állást, se vagyont nem adott, mert elítélte a nepotizmust. Rendet teremtett a Közép-Olaszországot magába foglaló Egyházi Államban, ahol egyszerűsítette és meggyorsította a közigazgatást, megreformálta az adóztatást és kiirtotta a korrupciót. Vallási téren éberon vigyázott a hit tisztaságára és bátran szembeszállt azokkal a kormányokkal, amelyek országaikban az Egyház hatáskörét korlátozni akarták.

XI. Ince külpolitikai vonatkozásban az Európát századok óta fenyegető töröknek Ázsiába való visszaszorítását tekintette legfőbb feladatának. Ezért

uralkodásának kezdete óta szorgalmazta a keresztény népek politikai és katonai összefogását a közös ellenség ellen. Ennek a keresztény összefogásnak a megteremtéséért dolgoztak a diplomatái az európai udvarokban. És ennek a kereszties háborúszerű harcnak a céljára fordított minden fillért, amellyel maga rendelkezett, vagy amelyet a püspökök, a szerzetesrendek és a világi hívők — gyakori felszólításai eredményeként — a rendelkezésére bocsátottak.

A felszabadító háború diplomáciai előkészítése éveken át tartó nehéz munka volt. A pápa abban reménykedett, hogy az egymással rivalizáló két nagyhatalmat, Franciaországot és a Német Birodalmat sikerül rávennie arra, hogy ellentéteiket félretéve közös erővel lépjenek fel az ozmán birodalom ellen. Ebben a reményében azonban csalódnia kellett. A hatalma tetőfokán lévő francia király, XIV. Lajos, megmaradt a birodalmat gyöngítő törökbarát politikája mellett. A félénk és határozatlan Lipót német császár és magyar király pedig annyira félt az esetleges francia támadástól, hogy mindent elkövetett a törökkel fennálló, de lejárában lévő fegyverszüneti szerződés meghosszabbítása érdekében. A bécsi udvar mezevsége, illetőleg az északmagyarországi felkelés vezérének, Thököly Imrének túlzott követelése miatt eredménytelenek maradtak azok a tárgyalások is, amelyeket a magyarországi belső béke létrehozását szíven viselő bécsi pápai követ, Francesco Buonvisi kezdeményezett.

Az első sikert, amelyet a keresztény összefogás megvalósításán ernyedetlen szorgalommal dolgozó vatikáni diplomácia elért, a Bécs és Varsó által 1683 márciusában megkötött véd- és dacsövetség jelentette, amelyben a szerződő felek kötelezték magukat, hogy közös erővel támadást indítanak a török ellen.

A hosszan elhúzódó tárgyalások befejezését sietteték a Balkánról érkező hírek, hogy a török hadsereg nagyszabású támadásra készül. Csak még azt nem lehetett tudni, hogy az újabb török hadjáratnak melyik ország lesz a célpontja. A bizonytalanság nem tartott sokáig. 1683 június 13-án Kara Musztafa nagyvezér Eszéknél átkelt a Dráván és 250,000 főnyi seregével a Dunántúlon keresztül a Nyugat kapujának számító birodalmi főváros, Bécs felé vette az útját. A sereg élén a félelmetes hírű csatlós krimi tatárok lovassága haladt. A nyomát pedig haramiak és martalócok rablóbandája követte. A Fertő környékének lakossága a tó nádasai és a Hanság mocsarai közé menekült előlük.

Lotharingiai Károly herceg, császári fővezér, aki a mosonmegyei Köpcseny község határában táborozott, a török hadnak egynylcadát sem kitevő seregével nem mert szembeszállni az ellenséggel, hanem — Magyarországot egyelőre sorsára hagyva — visszavonult Ausztriába, ahol a Dunán átkelve Krems városa közelében várakozott a lengyel és a német segítycsapatok megérkezésére. Így a török komolyabb ellenállás nélkül jutott el Bécs alá.

Mielőtt a törökök körülverték volna a várost, Lipót császár Passauba menekült. Buonvisi pápai nuncius is vele ment, hogy a hamar elcsüggedő és könnyen befolyásolható uralkodóban tartsa a lelket.

Bécs 10,000 főnyi védőrsége, amelyet a város polgári lakossága is bátran és áldozatosan támogatott, Stahremberg tábornok vezetésével két hónapon át eredményesen védte magát. Közben szeptember 3-án az egyre nagyobbodó felmentősereghez megérkezett a pápa áldásával a Kapisztrán Jánosra emlékeztető lelkes és hatásos prédikátor, az olasz Marco D'Aviano kapucinus atya is. A döntő ütközetre, a rangidős Sobieski János lengyel király névleges fővezérlete alatt, 1683 szeptember 12-én került sor. A kora reggeltől délután hatig tartó csata a számbelileg sokkal kisebb keresztény felmentősereg győzelmével végződött. Maga a török nagyvezér, Kara Musztafa is csak fejvesztett meneküléssel tudta megmenteni az életét.

A pápa Bécs védelmének a kiadásaihoz és a felmentősereg fenntartásának a költségeihez 1,700.000 aranyforinttal járult hozzá és megígérte, hogy pénzügyi lehetőségeihez mérten a török kiűzését szolgáló hadműveleteket a jövőben is támogatni fogja. Ennek az ígéretnak Bécsben nem mindenki örült. A főparancsnokkal, Lotharingiai Károly herceggel szemben, aki a menekülő ellenség üldözését javasolta, a haditanács elnöke, Bádeni Herman örgróf azon a véleményen volt, hogy a törökkel kössenek békét és a győztes sereg forduljon XIV. Lajos ellen, aki Bécs ostroma alatt elfoglalta Luxemburg várát. A pápai követ, Francesco Buonvisi erőlyes közbelépésének volt köszönhető, hogy a két álláspont között ingadozó Lipót, akiben — úgy látszik, felébredt magyar királyvoltának a tudata, végül is a török elleni háború folytatása mellett döntött.

A császári sereg, amelyhez Sabieski János lengyel király, Max Emánuel bajor választófejedelem és az Egyházi Állam segítycsapata is csatlakozott, a Duna balpartján előrenyomulva 1683 október 7-én Párkányánál nagyobb török seregbe ütközött, amely ellen az élen haladó lengyel lovasság azonnal rohamra indult és csatát vesztett. A főszereget ezt a csorbát két nappal később kiköszörülte. A megvert török had egyik életbenmaradt része kétségbeesett futással menekült Pest felé, a másik része alatt, amely Esztergomba akart ájutni, kettétört a hajóhíd, aminek a következtében ezrek és ezrek a Dunába fulladtak. Ugyanez lett a sorsa azoknak is, akik az ellenfél kartácstüzében ladiakon és csónakon remélték elérhetni a túlsó partot.

A győztes keresztény sereg akadályoztatás nélkül kelt át a Dunán és rövid ostrom után, 1683 október 27-én visszafoglalta az ősi primási várost, Esztergomot.

XI. Ince pápa amikor a magyar katolikus egyház 1543 óta török kézen lévő központjának a felszabadításáról értesült, visszavonult a kápolnájába és két óra hosszat ájtatos imába merülten adott érte hálát az Istennek.

Az első magyar város és vár elfoglalása, illetőleg elvesztése után több hónapos pihenőre vonultak az ellenfelek, mert abban az időben télvíz idején hallgattak a fegyverek.

(Folytatása következik)

Hazai figyelő

A MAGYAR EGYHÁZAKNAK ÁLLAMSEGÉLY

1948-ban az egyházi birtokok és egyéb vagyon elkobzása után, az egyházaknak 20 évre ún. államsegélyt biztosítottak 74,6 millió Forint értékben. Ebből a katolikus egyház 51 %-ot, a reformátusok 28 %-ot, az evangélikusok 8 %-ot, az izraeliták 5 %-ot kaptak. A maradék 8 % a töredék vallásoknak jutott.

Húsz év után öt-öt évre mindig meghosszabbították a segélyt. Most, 1984 végén, a segélyt változatlan összegben 1990-ig tovább folyósítják, de egy összegben és az egyházak maguk rendelkeznek, hogy mire fordítják. Eddig az állam intézkedett erről is.

A hangsúly a „változatlan összegben” van. — Ha meggondoljuk azt, hogy 1948 óta mennyit devalválódott a Forint vásárlóértéke, akkor látjuk csak, hogy a

katolikus egyházat érintő kb. 38 millió Forint mennyit ér nemzetközi kemény valutában. Rájövünk arra, hogy a 38 millió Forint segély nem éri fel azt a pénzsegélyt, amit pl. csak egyetlenegy nyugati segélyszervezettől, az „Europäische Hilfsfonds”-tól kap évenként a magyar egyház. Csak ez az összeg egyedül 3,5 millió DM-át tesz ki. — A katolikus egyháznak juttatott magyar államsegély ennek a 3,5 milliónak csak 2/3-át teszi ki. — De most legalább az egyház maga döntheti el, hogy hová fordítja.

ÚJ TEMPLOM ÉPÜL KAPOSVÁROTT

Kaposvár egyik új lakótelepén dec. 8-án, Szeptőlételen Fogantatás ünnepén, áldotta meg Szendi József veszprémi megyéspüspök a „Szent József, a munkás” tiszteletére épülő templom alapkövét. Az alapkövet együtt a templom padlózatába a római Colosseumból és

a Kallixtus-katakombából származó két követ is elhelyeztek annak jelképeként, hogy az őskeresztények hitvalló bátorsága tovább él a mai hívekben is. Az új templom és lelkészlakás építéséhez az egyházközség önerőből fogott hozzá és a mintegy 300 hívő befogadására tervezett templom építési költségeinek (mintegy 15 millió forint) legnagyobb részét is a kaposvári hívek adományából fedezik.

*

A pécsi egyházmegyében, amint ezt Cserhádi József megyéspüspök körlevele megállapítja: az elmúlt 25 év alatt a papok száma 321-ről 217-re esett vissza és 64 káplán helyett csak 29 segédlelkésze van az egyházmegyének. A kispapok száma jelenleg 21, holott legalább 50-re lenne szükség. Ezidén, 1985-ben, nem lesz papszentelés. Az elmúlt évben — akárcsak a székesfehérvári és veszprémi egyházmegyékben — Pécsen is csak egy papszentelésre került sor. Ez-

zel szemben örvendetes, hogy Esztergomban 1984-ben 9 újmisés volt és 14 új seminaristát vettek fel.

*

Amerigo Tot, azaz Tóth Imre, szobrászművész Rómában, a Gemelli-klinikán, hosszas betegség után, 75 éves korában dec. 13-án elhunyt. A nemzetközi hírnevet kivívott művész Fehérvár-surgón, földműves szülők gyermekeként látta meg a napvilágot. Budapesten, majd Berlinben és Párizsban tanult. 1937-től kezdve Olaszországban élt. 1949-ben megnyerte a római Termini-pályaudvar homlokzati reliefsjére kiírt pályázatot. Műveiből Pécsen múzeum létesült. Rómában a Magyarok Nagymasszonya kápolnában lévő Szent István dombormű is az ő alkotása.

Az Isten mértékében csak a szeretet nyom fontokat, — valami szeretet nélkül nagyon, semmit sem nyom.

Pázmány Péter

Az emigráns katolikus hitélet kezdetei

(Folytatás a 3. oldalról)

cserkészet is. A nyugatra került cserkészvezetők hamarosan maguk köré gyűjtötték a fiatalokat és megkezdődött a csapatok szervezése. Az első már 1945—46-ban összeálltak és például a bajorországiak 1947 augusztusában Altöttingenben táborozást rendeztek. 1946 áprilisában a passzau Waldwerke-táborban kisbarnaki Farkas Ferenc főcserkész kezdeményezésére megalkult a *Teleki Pál Cserkész Munkaközösség* nevű központi szerv, majd a *Cserkész Szövetség*, amelynek 1953-as jelentésében az olvasható, hogy 1945 óta 41 csapat szerveződött. Ezek együttes létszáma meghaladta a 2800 főt, akik közül több mint 200 cserkész tiszte volt. A cserkészzet szervezésén keresztül ki az iskolai nevelést és igyekezett a fiatalokban a magyarságtudatot ébren tartani. Amikor pedig Magyarországon megszűntették a cserkészzetet, a külföldi magyarokra hárult a régi hagyományok és a magyar cserkészzet nemzetközi hírnevének további ápolása.

EGYETEMISTÁK ÉS FŐISKOLÁSK

Az egyetemisták és főiskolások szervezkedése is megindult, amint tanulmányait ismét megkezdtek és egy-egy egyetemi városban nagyobb számú magyar diák összeverődött. A németországi központja München volt, ahol megalakult a *Katolikus Magyar Diákok Szövetsége*, a *Magyar Diákok Önszervező és Tudományos Egyesülete*, a *Soli Deo Gloria Protestáns Magyar Diákok Szövetsége*. A negyvenes évek végén és az ötvenes elején a müncheni egyetemi szervezeteken kívül igen tevékeny volt a belgiumi katolikus diákok csoportja, kik közül legtöbben a löveni egyetemen tanultak. Említést érdemelnek a gráci és az innsbrucki magyar egyetemisták is. Az 1949 tavaszán Nideraudorfban rendezett emigrációs magyar ifjúsági konferencián az egyetemisták és főiskolások voltak a hangadók. A Külföldi Katolikus Magyar Diákszövetség 1950-ben Grácban rendezte első európai konferenciáját. Ezen a megjelentek az ateizmus és a materializmus elleni küzdelmet jelölték meg tevékenységük fő céljának és kijelentették, hogy példaképük Mindszenty József, a mártír primás, akit az evangélium és az emberi méltóság hirdetésében követni kívánnak. „A KMSZ — olvassuk a gráci irányelvekben — végső célkitűzésként leszögezi, hogy minden egyes diáknak, aki az istentelen bolsevista terror elől mentve életét, külföldre menekült, legfőbb célja, hogy szellemi és lelkiéletében gyarapodva hazájába visszatérjen és minden tudását és képességét hazájának szellemi és anyagi újjáépítésére fordítsa”. (Magyar Szabadság, München, 1953 december.)

Nem véletlen, hogy a katolikus diákszövetség mindenki mást megelőzve kezdte meg a szervezkedést és mindenki másnál nagyobb tekintélyre tett szert ebben az időben. A szélsőjobboldal háborús veresége, hitelvesztése után és a baloldali, de még középutas gondolatokkal szemben a nyugatra került magyarok körében táplált bizalmatlanság következtében a katolicizmus bizonyult a legelfogadhatóbb tájékozódási pontnak, még olyanok részéről is, akik nem jellestek a hitelvek megvallásában és a vallásos buzgalomban. Tüntetően katolikusnak lenni nem egyszer politikai-

lag is kifizetődőnek látszott. Másfelől szembeszökő volt, hogy a háborús bénuhltságból a katolikus papok és vezető laikusok tértek először magukhoz és ítékezés, panasz, síránkozás helyett alkotó munkához láttak, elsősorban a hitélet felújításával, emberi kapcsolatok kiépítésével és nagyszabású karitatív tevékenységgel.

A KATOLIKUS INTÉZMÉNYRENDSZER KIÉPÜLÉSE

A negyvenes évek végéig a katolikus egyházközségek és laikus szervezetek kiépülésének lehettünk tanúi. Az egyházi vezetés szempontjából nagyjelentőségű esemény volt, hogy XII. Pius pápa 1950 augusztusában az 1948 végén Magyarországról elmenekült Zágón József győri egyházmegyei kanonokot és püspöki irodaigazgatót a katolikus magyar menekültek apostoli vizitátorává nevezte ki. Székhelye Róma volt, hatásköre az egész világra kiterjedt. Feladatul a magyar katolikus lelkipásztorkozás megszilárdítását és a lelkipásztorkozás irányítását kapta. 1950-ben megindult az *Élet* című katolikus lap, amely egy évig Rómában, majd 1951-től 1953-ig Innsbruckban jelent meg.

Megszerveződött az Actio Catholica külföldi képviselete is, országoként helyi bizottságok létesültek elsősorban művelődési és karitatív célok szolgálatában. A *Külföldi Magyar Actio Catholica* 1952 decemberében Rómában tartott közgyűlésén az addigi vezetőket, báró Apor Gábor elnököt, Mihalovics Zsigmond egyházi tanácsadót és Hlatky Endre főtitkárt az A. C. védnökeivé, Tóth László egyetemi tanárt új főtitkárrá és Dám Ince ferences szerzetest egyházi tanácsadóvá választották. Zágón József apostoli vizitátor arra hívta fel a figyelmet, hogy „a hivatásbeli kötelességek lelkiismeretes teljesítésével nagyobb szolgálatot teszünk a közügynek, mint a közélet fórumán való szónoklással”. Kijelentését az a felismerés indokolta, hogy a menekültek között voltak sokan, akik azt hitték, nagy szavakkal, nemzetmentő ötletekkel, világmeváltó gondolatokkal helyettesíthető a gondos, lelkiismeretes, szorgalmas munka, holott mindinkább nyilvánvaló lett, hogy elsősorban erre kellene törekedni.

Az Actio Catholica kiadásában indult meg a *Katolikus Szemle* című folyóirat. Ez 1949 júniusától kezdve — a régi, budapesti Katolikus Szemle új folyamaként — Rómában jelent meg, először Juhász Vilmos szerkesztésében, majd annak Amerikába történt kivándorlása után Békés Gellért bencés teológus, tanár és költő irányításával. Nem volt egyházi vagy vallásos jellegű folyóirat, de egyházi ember — a bencés Rezek Román — irányításával indult meg 1948 decemberében az *Abogy Lehet* című irodalmi szemle. Rezek — aki később mint Teilhard de Chardin-fordító és kommentátor szerzett nevet és megbecsülést — párizsi magyar katolikus lelkesként maga köré gyűjtötte az írónak induló fiatalokat, irodalmi kört szervezett és sok éven keresztül patronálta a fiatalok e színvonalas folyóiratát. A katolikus fogantatású és szellemű írásoknak a Katolikus Szemlén és az *Élet*en kívül néhány évig a párizsi Ahogy Lehet volt a fő megjelenési helyük.

VAKÁR TIBOR:

A korszerű egyházi építőművészetünk kérdései

AZ ESZTERGOMI KERESZTÉNY MŰZEUM „TEPLOMOK, SZENTÉLYEK” KIÁLLÍTÁSÁNAK TANULSÁGAI*

Tájképeink megszokott hangulatához minden időben hozzátartoztak az égbenyúló templomtornyok. Az alföldek abroszán, vagy a hepehupás tarka szántás fölött a falu és város színes foltjaiban egyaránt tornyával tűnt elő az istentisztelet épülete. Mint felmutató ujj jelezte fekvését a faluval együtt, hogy itt vagyunk...! A gyalogost, a poroszkalva közeledő lovaskocsit egy erdőhajlat után, vagy dombtetőre hágyva kedves festőiséggel, játékosan hol közlel, hol váratlan távoltnően csalogatta az aranyló toronygombja. Délben széthordta a harangok hangját hullámzón, hivatagon Hunnia földjén a szántásban, az iparban szorgoskodókhoz.

Az építőember nem készült fel kellő időtávlattal arra, hogy harmonikusan növelje mind magasabb színvonalra hajtani otthonát. Nem csoda hát, hogy gond lengi körül egyházi épületeinket, és környezetünk változásában az idegenné válás jelei mutatkoznak a templom építészetén is. Kettős irányból támad a probléma, mely ráadásul még a közöny, a giccs, a sietség, a zürzavar bélyegeit is magán hordja.

Egyfelől az eddigi 5—10 méteres főpárkányok helyett, a mai városépítés és városrendezés folyamánként 30—50 méterre nőtt kolosszusok létesülnek. A településekben legtöbbször csak az alapok helyét keresik meg, s alig veszik figyelembe a szomszédi környezetet, melyek adva vannak, a templomokat, melyek évszázadok óta állanak.

Másfelől is fakad a baj; mégpedig belülről, a megvalósult épületből önmagából. A templom szakrális arculatával, a kifogástalanul megjelenő architektúrával az egyházak lemaradtak az „új épületek” versenyében. — Ez utóbbi kérdés fontos helyzetét kívánjuk most megvizsgálni: megtalálni az egyházi épületek méltó helyét, annak százféle lehetőségét, modern formagazdagságát tetszhalottjából felrúzni. Bár lényegében a katolikus egyházi épületekről szönlünk — hiszen mennyiségileg ezek jelentkeznek túlsúllyal a városképben — de azonos tárgyi lelkiismerettel kellene foglalkozni minden másfelekezeti egyházi létesítménnyel és azok építőművészetével.

Induljunk ki abból a *165 latin és görög szertartású katolikus templomból*, mely a Keresztény Múzeum térképe szerint „1945 után épült”. Ezek, bár nem új miséző, áldozó helyek, de ténylegesen új építkezések, épület befejezések. Ugyanis egyrésztük a városrendezés következtében a lebontottak helyett —, másrésztük a félbemaradt, megkezdett, illetve a háború folyamán rommá lett — felrobbantottak — helyébe felépült „új” templomok. Túlsúlyt kiegészítései, befejezései az 1945 előtt elkezdett alapoknak vagy felfalazott lábazatoknak.

Vegyük szemügyre az ország területén lévő 10 Egyházmegye feltételezeten mintegy 5—6,000 katolikus templomának, továbbá a többi egyházközség és felekezet épületének kegyeleti létesítményeit, imaházait, gyülekező helyeit. Válogassuk olyképpen, hogy a kereken 10 ezer építményből a problémákat hordo-

zó és a jellemző architektúrát képviselő példákat bemutathassuk. Bár ezúttal csak a kiállítás fényképeire és a helyszíni tapasztalatokra támaszkodunk, valójában mégis érdekes volna tudnunk, hogy az ország területén hány templom, kápolna, illetve miséző hely létezik?

Településeink egyedüli függőleges jellemzői hajdan a templomok voltak, mely köré a lakóházak, a középületek rakódtak le. A torony, mint az órát és harangot tartalmazó függőleges állású épület-elem, a vonalak túlsúlyában is a falu és város magasba törő jelzője volt. Ez az egyedül kiemelkedő jellemző alig fél száz év folyamán szűnt meg, s így jórészt csupán közvetlen környezetével áll városképi kapcsolatban. Ma a jólrosszul illeszkedő, sokféle rendeltetésű torony és annak épülettartozékai a rohamosan fejlődő új világban — gyakran nem kellő előrelátással és a nem következetesen véghezvitt városépítésben — lettek környezetünk tárgyai, (Folytatás a 6. oldalon)

Előkerült az első magyar betlehem

Az Új Ember karácsonyi számában Kilián István kandidátus ismereti az újabban felfedezett legrégebbi magyar nyelvű betlehemes játékot. Ez az irodalmi szempontból is értékes kézirat Komáromi Csipkés György, a híres református prédikátor beszédeit tartalmazó, 1659-ben Nagyváradon nyomtatott könyv egyik példányának kötéstáblájából került elő és a túrocszentmártoni Matica Slovenska, azaz a szlovákok nemzeti könyvtárában találták meg. Jóllehet a kötéstábla meglehetősen romlott, szétázott állapotban volt, a füzetlapokra írt erdélyi betlehemes játék szövegét sikerült elolvasni, illetőleg jórésztben rekonstruálni. Egyik lapra az ismeretlen „szerző” vagy másoló (nyilván diák) az 1629-es évszámot jegyezte. Így nem kétséges, hogy az eddigi ismereteink alapján az első magyar nyelvű betlehemes játékról van szó.

Kilián István ismertetése szerint a most előkerült betlehemes három, egymástól jól elválasztott részből áll. Az elsőben egy angyal meséli el az összülők bűnbeesését, majd Adám — belátva bűnének következményeit — bocsánatért könyörög Istenhez. Az Úr megvizsgálja a lesújtott Adámot, kegyelmébe fogadja és váltságul küldi a földre egy-szülött fiát.

A második részben a barokk-korban divatozó, Vergilius nyomán írt eklogák, idillek „pásztorai”: Menalcas, Titirus, Daphne stb. beszélgetnek az ószövetség jóslatairól, amelyek Jézus születésének körülményeire vonatkoznak. Közben megjelenik az angyal s a „tudós pásztorkoknak” hírül adja Jézus születését. A pásztorkok a betlehemi jászólhoz vonulnak, tiszteletet adván a Kisdednek.

Végül — a sajnós nagyon töredékes — harmadik rész a három királyok történetét jeleníti meg.

Ebből a rövid ismertetésből is kiviláglik, hogy az első magyar betlehemes játék ugyanazt a hangulatot őrizte meg, amely a legrégebbi népi karácsonyi játékokat is jellemzi.

* A cikkíró Budapesten élő okl. építészmérnök, műemlék-helyreállítási és városrendezési szakértő.

A korszerű egyházi építőművészetünk kérdései

(Folytatás az 5. oldalról)

elemi. Nézzük meg az egyházak épületeinek architektúráit közelebbről: — Mi azokban a változhatatlan értékű esztétikum? Melyek a vitatható architektúrák és mi a jövő teendője, hogy megbolydult kőkörnyezetünket elviselhetővé tegyük, s a lelkinyugalmat kereső ember tekintetét a szakrális művek békítsék, Istenhez emeljék...

A tájba illeszkedést, a festőiség szépségeit példázák századok óta a régi kápolnák, a dombon ülő, a fák közé húzódó búcsújáró helyek, az útkeresztődésnél álló kőképek, feszületek. A méretükénél fogva nagy tömegű templomok viszont uralják a tájat, így ezeknél már nem közömbös annak színe, tető-hajlata, kiugró éle, markáns fölénytel jelentkező tömegük. Végül is fontos az épület stílusa, annak tisztasága, a szomszéd épületekkel közös korjegyeinek kifejezése vagy éppen ellenkezően, az idegen stílus hatása.

A templomtorony vertikális rangja láthatóan megváltozott. Újabban, mióta a tovatűnő emberöltőt, húsz-évet elszámoltunk, beton-üveg-acél tornyok nőttek fel, hivalkodva versenyre keltek a különféle függőleges technikának bizonyosságául. Így nőttek túl az istenháza kupoláit s tornyait a gabonasilók, a távjelző betonfigurák, a vízcsapokat tápláló hidroglobusz gömbjei, toronyserlegei. Városaink peremén, sőt velük együtt a település belsőin, a kisebb községekben is felszökkenek a tíz emeleten is túlnőtt lakásgólemek. Templomaink látható tornyai eltörpülnek mögöttük: beárnyékolják és eltakarják őket. Hűségese harangjaik hangja a tetőkön át nem jut a határba, mert már a szomszéd házfalán megtörik s lehull a közeli játszótérre vagy fennakad az antennaerdők sűrűjén.

A templom arcúlat, jellemző homlokzata és hangsúlyozott főbejárata legtöbbször a rövidebb oldal. A hossztengety irányú rátekintés adja a főhomlokzatot egy vagy két toronnyal, ritkábban a középtengelyemelés föléti kupolával. Míg az évezredek stílusváltozásai során egy épületen, a templomhomlokzatok egészében összhang volt, ma — bármilyen hihetetlen — egyazon homlokzaton, illetve az épület egészén

JÓZSEF ATTILA IRODALMI DÍJ

A mai magyar külföldi és hazai irodalom legjobb művelőinek és a fiatal írók József Attila Köre munkájának elismerése és ismertetése céljából az Egyesült Államokban, Cleveland székhellyel Irodalmi Társaság alakult. A Társaság évi ezer dollár összegben „József Attila Díj”-at tűzött ki.

Első díjként a Bizottság 600,— dollárt, második díjként 400,— dollárt adományoz évenként annak a költőnek vagy íróknak, akinek verses kötetét, vagy prózai munkáját legjobbnak találja.

Az első díjjal 1984 karácsonyára a Társaság Bíráló Bizottsága egyhangúlag Lezsák Sándor: Békebeli éjszaka c. verseskötetét jutalmazta és a díjat hivatalos úton a költő címére feladta.

A József Attila Díj Bíráló Bizottsága egyben felkérte Lezsák Sándort, a fiatal írók lakiteleki találkozójának szervezőjét, hogy évente az általa javasolt három érdemes könyvet juttassa el a Társaság címére (POBox 11027, Cleveland, Ohio 44111, USA). A jutalomra érdemes művet a Bíráló Bizottság választja ki.

Clevelandi Irodalmi Társaság

sincs mindig harmónia. Mind gyakoribb annak látványa, melynél az új épületek homlokzata egy stílustörténeti jegyzetgyűjtemény elemeit tükrözi. Valamiféle „új esztétika” van kialakulóban vagy már szemünkbe is tolakodott. Míg a múlt század második felében — az eklektika idejében — a stílusok válogatásában, a különféle korok és kifejező eszközök jegyeit mindig összhangba hozták, ma — az önmagukban jó — de egymástól idegen elemeket kényszerítik egymás mellé. Formabontásnak becézik az értetlenül, sietősen összeollózott stílust. És a szegényes „kompozíciójú” törekvés, gyakran már az anyagszerűség voltát is megtagadja. Van, hol összecserelelik a terheket hordozó beton tartószerepét a zezugos üveg-fantáziákkal, felcserélik a külső határoló falazatot a könnyed válaszfal törekenységével és a lehülő vékony fal használatával. — Így valójában torony-pótló kasírozás, határoszínpadai kulissza születhet, de nem időálló architektúra.

A templombelső architektónikus helyzete sem sikerültebb a külsőnél. Ha a berendezést, a liturgikus tárgyak sorát és egyidejűen a téralkotó épület belső kapcsolatát pillantjuk meg, valamiféle művészeti háttér-fordítást, egymással való csak-azértis-nemtörődést látunk. Az eltérő modorban komponált 5—10 féle ajtó-ablak-szerkezet, a padok kialakítása, a csillárok, képek és szobrok sora, egyfajta „diszharmónia stílust” teremtenek. Elgondolkoztató, hogy a tárgyakat alkotó művészek bár nagy technikai, sőt izlésbeli értékről tesznek bizonyosságot, de hiányzik belőlük az a törekvés, mellyel az egymáshoz illeszkedés összhangját megtalálhatnák. Hiányzik az Isten szolgálatában tervezett művek gyakorlata, hiszen nap-mint-nap világi épületfeladatokkal bajlódnak. Hol van a vallás és művészet kohéziója, az Istenhitből fakadó szemlélet?

A zsinat lehetővé tette — nem „előírta” — a szembeforduló oltár kialakítását és több liturgikus egyszerűsítéssel, módosítással közelebb hozta a szentmise celebrálását a hívekhez. Leszállította a papokat a szószékéről, de esztétikai, akusztikai következményeit nem oldotta meg. Sajnos az új oltárok megjelenítésében éppen úgy, mint a hagyományos latinnyelvű mise mellett „előírt” nemzeti nyelv kérdésében is túllícitálás (a magyar kisebbségeket illetően a határon túl katasztrófa) történt. Egyszerre mereven idegen oltárt építettek és az egyházat összefogó homogén klasszikus latin nyelvet lényegében száműzték: Nincs átmenet, nincs összetartó kapocs a múlt-jelen-jövő között. Gyakran idegen — bántóan „mai” keletű — az új oltár. És éppen a tetemes költséggel létesített hivalkodás tárgyai között látunk fennhéjázó formákat és nem az egyszerű menzaoltárnál találjuk a kirívót. Miért a fitogtatás ott, ahol a krisztusi alázat lenne a méltó?

Az új közszolgáltatási igények, az új anyagi lehetőségek és az új technikai követelmények sok esztétikai problémát, sokszor pedig kárt okoznak a külsőben és a belsőben egyaránt. Néhol toldalékok, mellék épületek, kémények át nem gondolt megvalósításai dísztelenkednek a templomon vagy bántó közelségben.

Szemrevételezni kell minden egyházi épületet, létesítményt, tárgyat a templomoktól a temetőig: legyen az a katolikus, protestáns, a zsidó stb. közösség kezeléséhez tartozó, vagy műemlékileg

Megújult erővel folyik a munka Kastlban

Bár tudvalevő, hogy az iskola legkellemesebb ideje a szünet, de az is igaz, hogy nincs olyan hosszú szünet, amelynek egyszer vége ne lenne. S mivel az ezidei karácsonyi szünet, az ünnepélyek elrendezése miatt, a szokottnál is rövidebb volt, a fenti megállapítás fokozatosan is áll.

A hivatalos karácsonyi szünet december 21-én, az 5. órával kezdődött ugyan, de voltak olyanok is, akik már korábban elindultak. Bár az iskola ennek nem örül, mégis tudomásul kell vennie, hogy Dél-Amerikában vagy Kanada nyugati partvidékeire nem minden nap van repülőjárt. Ugyanezen okból olyan is volt, aki csak a következő nap tudott elindulni, sőt olyan is, aki egyáltalán nem tudott hazamenni.

Az „otthonalanság” ilyenkor, karácsony körül, jobban fáj, mint máskor. S ezért nagyon fontos, hogy éppen karácsony ünnepén azok a gyerekek is érezzék a családi fészek melegét, akik nem otthon töltik a szünetet. Évek óta nagy segítséget jelent a probléma megoldásában a cserkészlet. Így ezidén is azok a növendékek, akik nem tudtak hazamenni, Kölle Gyurkabá vendégei voltak a müncheni cserkészházban. Együtt diszítették a karácsonyfát, főzték-sütöttek az ünnepi vacsorát, vettek részt az éjféle szentmisén, s örültek a kisebb-nagyobb ajándékoknak.

Karácsony másnapján aztán a többiekkel együtt indultak Achenkirchbe, a 9-napos téli táborba. Mivel Achenkirch ezidén már hóval várta a cserkészeket, s a hóviszonyok az utolsó napig megfelelőek maradtak, a sielés, ródizás, hócsata, hamarosan elfelejtette velük, hogy nem a szüleikkel töltik a karácsonyt.

December 30-án a gimnázium igazgatója is meglátogatta a tábort, ahol növendékeivel együtt ünnepelte a szilvesztert és az újév első napját. Különösen emlékezetes marad a szilveszteresti hálaadó-istentisztelet s az éjféle fáklýásmenet, amit a magyar Himnusz fejezett be.

A téli táboron résztvevő növendékeken kívül még meg szeretnék említeni egy testvérpárt, akik sem haza, sem a táborba nem tudtak menni; ők egy saarbrückeni család vendégszeretét élvezték. Bár tudom, hogy a két testvér megköszönte ezt a nagy segítséget, mégis itt is szeretném hálámát kifejezni. Jó volna, ha más család is akadna, ahol ilyen esetben el tudnánk helyezni növendékeinket.

De, mint már mondtam, nincs olyan hosszú szünet, amely véget ne érne, s így január 7-én a tanulók ismét visszatértek az internátusba és az iskolába. Mindössze öt növendék maradt végleg odahaza, viszont helyettük három most iratkozott be iskolánkba, s így a létszám nem változott lényegesen.

nyilvántartott, esetleg a gazdátlan kegytárgyak sorában. Különös tekintettel városrendezési szempontból szükséges és kívánatos, hogy mindezek barátságosan és szervesen kapcsolódjanak bele a közvetlen szomszédságba, és a távoli táj hangulatába. Hiszen a gazdaságosság a terület átgondolt felhasználása, a környezetvédelem esztétikus és egészséges kifejezése — mitöbb — a mindennapi életünk számára derű és gyönyörűség. Történelmünknek e korszerű értékelése, irányítása, helyreigazítása egészséges lelki-kultúrát teremt. Lehetőséget nyújt az ifjúság vallás-erkölcsi neveléséhez, a magyar föld öntudatos becsüléséhez, a szentistváni lelkület nemzetfenntartó szelleméhez.

(Folytatás a köv. számban)

Tanárokra, diákokra egyaránt meglepetésként hatott, hogy Venczák Imre atya, aki majdnem három éven át prefektusként és hittanárként működött, egészségi okokra hivatkozva, kivált a kastli közösségből. Főleg a „kicsinyek” nagyon hiányolni fogják. Helyét, átmenetileg, Magyarosy Gyuláné foglalta el. „Diana néni” a kicsinyek közül is sokan ismerik, mert többnek adott már eddig is különórát angolból, magyarból, németből. S talán nem is olyan rossz, ha a 10—11 évesek „pótmamát” kapnak, aki egy hiányzó gombot is fel tud varrni vagy egy elszakadt nadrágot is meg tud foltozni. A jó Isten áldását kívánjuk munkájára! — Imre atya távozásával a hittanórák is „elárvultak”. Ezeknek egy részét Lucia nővér vette át (5—8. oszt.), a 9. és 10. osztály órái még gazdátlanok.

A másik „meglepetés”, amely a visszatérő diákokra várt, egészen más jellegű: a félméteres hó és a 15—20 fokos hideg. Mivel néhány növendék még sohasem látott havat, s mivel egyik-másik 20—25 fokos melegből pottyant ide, bizony nagy volt a csodálkozás. De hamar feltalálták magukat: a fiúk a leányinternátus előtti játszótérre jégpályává alakították át, ahol korcsolyázni, vagy — akinek nincs korcsolyája — csúszkálni lehet, mások a sít vették elő, s ismét mások mindjárt igénybe vették azt a 10 ródit, amelyet az egyik szülő, Igler György úr, ajándékozott a fiúknak és lányoknak.

Igy a szünettől és a napi téli sporttól felfrissülve, még jobban neki lehet felekedni a munkának, mert vészesen közeledik a félévi bizonyítvány. S bizony, egyik-másik tantárgyból még van javítani való!

De nemcsak a hó és tanulási szezon kezdődött Kastlban, hanem a farsangi idő is. A 12. osztály lázasan készíti elő a hagyományos farsangi mulatságot, az osztályokban egymást követik az osztálytácok. S hogy minden „stílusosan” menjen, január 16-án a táncoktatás is megindult, 19 pár, vagyis 38 lány és fiú próbálja az első komoly lépéseket a „táncparketten”.

S ha már a lábaknál tartunk: január 19-én volt az érettségizők „szalagavatóbálja”, február 1-én pedig a müncheni hagyományos Magyar Bál, amelyre növendékeink ugyancsak hivatalosak.

Igy az új esztendő nemcsak új lendülettel, hanem sok tervvel is indult. Reméljük, hogy ezt a lendületet sikerül az egész év folyamán megtartani!

A kastli krónikás

EGY HAZAI LEVÉLBŐL — IDEKINT JÁRT MAGYAR ÉDESANYÁTÓL

Németországi látogatásom alkalmával volt szerencsém az „Életünk”-et olvasni... A „Gondolatok egy évforduló körül” című írása mélyen meghatott. Viszem magammal a lapot, hogy otthon lássák a még tévelygő emberek a nyílt, szabad szót, a megtörténtet. Az otthoni... ról érkeztem fiamhoz. „Otthon felejtettek” s most én járok utána... Azzal a szándékkal jöttem, hogy hazahívom őt, de belátom, itt szabad az út a fejlődés felé. Bár a megélhetésért küzdeni kell ott is. Aztán az az otthoni szoros háttér, — ki tudja, még mi jön? Számomra még a nagy magyar mondás áll: „Szívet cseréljen az, aki hazát cserél”. — Szeretném, ha legalább fiam kapcsolatba kerülhetne Önnel, mert nagy szüksége volna rá.

Érdekes a levél megszólítása: „Lelkiatyám, Hazánk Fia!” Igy csak Magyarországról szólíthatják az embert. — És a levél befejezése: „Lelkivágást kérve, köszönti...”

Az élet könyvéből

AUSZTRIA

Linzi: Keresztelés: 1984 november 25-én a Langholzfeld-i plébániatemplomban megkeresztelték **Katalint**, Jaksa Péter és Gombos Ilona kisleányát. — A szülők példásan nevelik mindhárom gyermeküket és a Linzi-i Kultúregyesületben jelentős munkát végeznek. — A Neue Heimat-i templomban december 2-án megkeresztelték **Andreát**, Simonffy Gábor és Szloboda Zsuzsanna leányát. Ki kell emelni, hogy a szép szertartás észrevehetően érintette a család lelkületét. A kis Andrea nagyszülei is tevékeny tagjai a Kultúregyesületnek.

Házasság: 1984 november 22-én eskettkék meg Traunkirchenben **Rácz Zoltánt** és **Bogár Mária**t, akik tengerentúlra mennek, magukkal víve az Úr áldását az új fészekrakáshoz a messze idegenben.

BELGIUM

Brüsszel: Halálozás: **Fodor József** (54) géplakatos, tüdőrák gyötrelmei után, 1984 december 9-én meghalt; temetése 12-én volt. — Nyugodjék békében!

FRANCIAORSZÁG

Mulhouse: Keresztelés: 1984 június 23-án a magyar mise keretében megkeresztelték **István Alain**-t, Antal Árpád kisfiát. A magyar közösség Isten áldását kívánja a gyermeknek és szüleinek!

HOLLANDIA

Keresztelés: 1984 október 13-án részesült a keresztség szentségében Szabó György és Tamás Terézia kisleánya, **Anikó Margit**, Haarlemben. — 1984 november 25-én részesült a keresztség szentségében Virág Tibor József és Van der Veer Julianna Mathea kisleánya, **Ramona Monika**, Hoensbroekban. Isten segítse a a kedves családokat!

Halálozás: Pápai Tibor 52 éves korában váratlanul elhunyt. Temetése **Maast richtban** volt szeptember 8-án a Szent Teréz templomból. — Ugyancsak **Maast-richtban** elhunyt hosszús betegeskedés után **Nagy Frigyes** 87 éves korában. Temetése szeptember 22-én volt. — **Cast-ricumban** 72 éves korában szeptember 24-én elhunyt **Horváth Lajos**; szeptember 27-én temették. — 62 éves korában hunyt el **Didi Béla**. Temetése október 5-én volt **Den Haagban**. — Hosszabb betegség után november 7-én hunyt el a szentségekben megerősítve **Nagy Gézá**né sz. **Breuer Erzsébet**. Temetése november 12-én volt **Zutphenben**. — Adj, Uram, örök nyugodalmat nekik!

NÉMETORSZÁG

Cremlingen: Házasság: **Béres Katalin** és **Knospe Detlev** 1984 december 10-én házasságot kötöttek **Hannoverben**. Sok szerencsét és boldogságot!

Halálozás: Frombach Erzsébet, közismertebb nevén „**Kati néni**“, hunyt el 1984 december 15-én, 83 éves korában **Satzgitterben**. Temesvár környékéről került harminc éve Nyugatra. Egyszerű aszszony volt, de egy egyéniség. Nemcsak közismert temperamentuma miatt, hanem ritka lelkületében egyesült az áldozat, a szolgálat, az ima. Magyar és német csoportokkal járta a nemzetközi bú-

csújáró helyeket, imádkozott és imádkoztatott, a rózsafüzér-ima a lényéhez tartozott. Segített, ahol csak tudott, így ismerték az esseni hívek is. Isten nyugosztalja és adjon helyette áldozatos lelkeket.

Köln: Házasság: **Dr. Nagy Zoltán** és **Dr. Weress Ágnes** 1984 december 15-én Kölnben házasságot kötöttek.

*

Mannheim: A mannheimi Magyar Miszsió a területén 1984 évben végzett gyűjtésekről a következő eredményt jelenti:

Misereor	DM 1,705,—
A Misszió fenntartására	1,135,—
Formozai Misszió	1,091,—
Kiegészítés a gyűjtéshez	1,400,—
Adveniat	2,544,—
Stipendium (Kastli-i Gimn.)	3,000,—
Kirche in Not	2,000,—

A kimutatott összegeket rendeltetési helyükre továbbították. — Isten fizesse meg!

OLASZORSZÁG

Keresztelések: **Padova: Susannát**, Palumbo Vasgas Domenico és Gaál Erzsébet gyermekét 1984 június 24-én; — **Onara (Padova): Simonét**, Novisetta Sergio és Pickler Marianna gyermekét 1984 augusztus 19-én; — **Milano:** Soci Mario és Csákkányi Judit gyermekét, **Valentinát**, 1984 december 30-án; — **Róma:** Galli Giampaolo és Kalpagos Szabó Ágnes gyermekét, **Silvia Erzsébetet**, 1984 december 16-án a Szent Péter bazilikában keresztelték. — A jó Isten áldása legyen mindannyiukkal!

Aranymenyegző: — **Vicenza: Ing. Bentley József** és **Tomasig Katalin** — akik nem mulasztanak el egyetlen padovai magyar misét sem — 1984 május 19-én ünnepelték házasságuk 50. évfordulóját. — Gratulálunk és a Mindenható bőséges áldását kívánjuk nekik további életükre!

Róma: Egy magyar fiú sikere! — **Makula Tibor** fia, **Stefano**, múlt októberben oxigénpalack nélkül 63 méterre merült le a tengerbe s ezzel **új világrekordot** állított fel. Az előző 62 méteres világrekord is az övé! Gratulálunk!

SVÁJC

Lausanne: A keresztség szentségében Isten kegyelmi gyermeke és az anyaszentegyház gyermeke lett **Senéhi Caroline Audrey**, S. Fernand és Marie Horváth második gyermeke 1984 december 9-én **Neuchatelben**. — Sok örömet a szülőknek a nevelés nem mindig könnyű munkájában, a gyermek növekedjék korban és jószágban Isten és emberek előtt.

Az örök hazába költözött Genf-ben december 6-án **Süle Julia** 85 éves korában. A hosszús betegség alatt lelkileg szépen felkészült a „hazamenetelre“. — Az élők és holtak Istene váratlanul, hirtelen magához szólította a mindenki által jól ismert nőorvost, **Dr. Cuendet Olivier**-t 71 éves korában, december 15-én **Veveyben**. (Magyar édesanya és svájci édesapa gyermeke volt.) Mindvégig megmaradt magyarnak. Túlszűfolt, áldozatos munkájának eredménye saját számára egészségének föláldozása volt Isten fizesse meg neki a nagyon sokaknak tett szolgálatát. — Mindketten nyugodjanak békében!

SVÉDORSZÁG

Végre Svédország is kapott „útra magyar lelkészét Ft. **Rasztovác Pál** szeméjében, aki Göteborgban lakik és onnan utazgatva szerte a hosszú országban látja el lelkigondozói munkáját. Címe: Johannesgaarden, Trollbärsvägen 16, S-421 55 Västra Frölunda.

Ezt a jó hírt **Lády Miklós** mérnökötől kaptuk, aki a stockholmi Magyar Miszsió egyik tagja.

Egy másik jó hírt is küldött: a **Szent István Bazilika** renoválására a jó svédországi magyarok 6,400 svéd koronát gyűjtöttek. Összesen 51 személy adakozott, közülük 13-an többet 100 D-márkánál fejenként. A svédországi magyarok mindig áldozatosan adakoztak minden magyar célra. — A Jóisten áldja meg őket érte!

Papp Gábor köszöntése

Azon emberek közé tartozik, akikről azt mondják, hogy a Jóisten jókedvében teremtette őket! Mert rajong mindenért, ami szép, szeret mindent, ami jó és akit nem lehet másképp látni, csak széles mosolyra derült arccal és kéken mosolygó szemmel. Akiről nem is tudjuk elhinni, hogy ez év február 13-án betölti a hét tizedet!

Kárpátalja szülőtte: Máramarosziget, 1915 február 13... akkor dúltak a Kárpátokban a téli harcok. Az oroszok betörték mélyen az országba (nem tudom, hogy nem kellett-e már akkor menekülnie a kis Gáborkának?). Hét évre rá, Trianon után, már biztosan. Alighogy elvégezte a gimnáziumot és jogászbjártázkodott Beregszászon, kitört már a 2. világháború és ő 1939-től 1944-ig a m. kir. 20. hegyvidandárnál szolgált mint kerékpáros, kisebb-nagyobb megszakításokkal: Mikulicin, Nadvorna állomáshelyeken. Közben, 1944 nyarán ledoktorál a debreceni Tisza István tudományegyetemen. 1944 szeptember 17-én szükebb hazája, Kárpátalja védelmében meg is sebesül Körösmezőn.

Az összeomlás forgatagában Ausztriába kerül. 1945 májusában már hadifogoly Mai-le-Camp fogolytáborban. Mikor Magyarországra szállíják vissza, rosszat sejtve, „érezsél“ lelép Passaunál az orosz szerelvényről és ott marad Ausztriában.

A sors ekkor hozza össze jó élettársával, Hokky Katalinnal. Négy gyermekkel áldja meg az Urísten, — de mind lány!

Cserkészélet

BÖRZSÖNYI TELITÁBOR

A Magyar Cserkészszövetség európai kerülete a téli tábort idén is Tirolban, az Acheni-tó partján rendezte meg. December 26-tól január 6-ig a patinás Scholastika Szálló ismét a magyar cserkészek vidám zsvajjától volt hangos. Az öreg falak között — ahol egykor Ferenc József is megszállt — a világ minden részéről 196 fiatal töltötte együtt az óév utolsó és az új esztendő első napjait. Nagy volt az öröm újra viszontlátni a régi barátokat és ismerősöket. Ez azoknak a cserkészszülőknek is örömet okozott, akik a 11 napot a tábor közelében lévő Hotel Achensee-ben töltötték. Sokan maguk is öregcserkészek, így szívesen és aktívan vettek részt a tábor programjaiban, melyek egésznapos síelésből, este pedig változatos foglalkozásból álltak. A legnépszerűbb természetesen a táncszínház volt. A „Pendely Együttes kitűnő hangulatot teremtett remek zenéjével. Fülöp Lacibá szakértelemmel irányította fagaragóink munkáját. Még a legfiatalabb korosztály képviselői is szép népi motívumú fatárgyakat készítettek, melyeket maradandó emlékként vihettek magukkal. Jóllehet cserkészünk szállodában laktak, a táborok megszokott rendjét ez nem befolyásolta. Reggel torna, zászlófelvonás, ima, reggeli, ezt követte a korosztályoknak és tudásnak megfelelően csoportokra osztott síelés, melynek biztonságos és élvezetes lefolyásáért síoktatóinknak mondunk köszönetet, kiemelve közülük Rincsi-bát, Öcsi-bát, Rozi-bát, Oszkárt és Ferit (Szabó urat), nem utolsó sorban a Dóry testvéreket. Kezdő, de lelkes síelőinket a Rómából érkezett Solti János SJ atya vígasztalagatta meg a sípályán! Vacsora után a tópartján levontuk a magyar cserkészlobogót és elmondtuk az esti imát. Ezután kezdődött a táborút sok mókával, vidámsággal. Az

Igaz, hogy mind a négy „világszép“! Éva, Klára, Zsuzsa és Gabriella!

1951 augusztusában kivándorol az USA-ba, Clevelandbe, a legmagyarabb városba. Mint műszaki osztályvezető dolgozik 1979-ig, nyugdíjba vonulásáig.

De a főfoglalkozása nem ez! Már 1958-ban megalapítja Clevelandben a magyar iskolát. 1962-ben az Egyesült Magyar Alapot; tankönyveket ad ki, ösztöndíjak és pályadíjakkal is ösztönzi, neveli és állandóan ébren tartja Cleveland magyar ifjúságában a magyarságtudatot. — De tovább lát Clevelandnél. A Burg-Kastli Magyar Gimnázium egyik legkomolyabb anyagi támogatója. Az Iskolabizottság-nak tagja. Nyugdíjbalépése után éveket tölt Kastliban, felügyel, ha kell tanít, mindenütt ott van, ahol segítségre van szükség.

Megboldogult Mindszenty primásunk egyik leghűségesebb tisztelője. Az amerikai Mindszenty Bizottság elnöke és legújabbán ő a legfáradhatatlanabb és legönzettelenebb szervezője elhunyt hercegprimásunk boldoggáavatási ügyének. — Fiatalkorában papi pályára is gondolt. 1933–39-ben egy évet az innsbrucki Canisianum-ban is töltött. Ez Papp Gábor életére kitérőhetetlen bélyeget nyomott.

Valaki, aki az emigrációs helyzetet jól ismeri, a minap mondta: „Dr. Papp Gábor nélkül a magyar emigrációt elképzelni sem tudom“. — Kedves, jó Gáborunk! Tartson meg nekünk a Jóisten Téged sokáig!

H. F.

orvosi ügyeletet dr. Sipor Ágnes és dr. Németh László látta el.

A szilveszteri ökuménikus hálaadást az achenkirchi plébánián tartottuk, a hálaadó imádságot Nt. Sipos Tibor mondta, míg a többi szertartást Ft. dr. Ritter Márton, a kastli Magyar Gimnázium igazgatója és dr. Kozma György SJ végezték. Mise közben Igó-Kemenes Katalin őrsvetető (Genf) szavalta el Reményik Sándor: Mindhalálíg című gyönyörű versét... Az év utolsó óráit vidám szilveszteri táborút keretében töltöttük el, majd éjfélkor felcsendült a magyar Himnusz, mely sokak szemébe könnyeket csalt. Cserkészek és cserkészszülők köszöntötték egymást és kívántak egymásnak sok boldogságot, Lacibá tűzmester tűzijátéka közepette. Az ünnepi vacsora változatos hidegtálakból és finyenc falatokból állt. Ezután tánccsalással köszöntötte fiatalságunk az új évet.

Vidáman és hasznosan teltek a tábor többi napjai is. Cserkészvezetőink önzetlen munkájuk jutalmaként hagyományos tiroli ródliestén vehettek részt, mely mindannyiuk számára felejthetetlen élményt nyújtott.

De minden jó egyszer véget ér, így elérkeztünk a búcsú pillanatához. Ezt azonban megkönnyítette a mihamarabbi viszontlátás reménye — ismét Achenkirchben a HÚSVÉTI TÁBOR-on!

Robi

A Christiana Hungaria 1984 dec. 22-én tartotta bensőséges karácsonyi ünnepélyét a gráci „Segítőnővérek“ kolostorában. A karácsonyi evangéliumot Nyers atya olvasta fel magyar nyelven és Borda elnök németül. Ulána Máriacell új magyar gyóntatója, Bourdeaux atya méltatta a nap jelentőségét az emberiség történelmében, a jelenlevők pedig karácsonyi énekeket énekeltek. A megjelenteket az egyesület hölgybizottsága vendégelte meg. **Mayer Rudolf, főtákar**

Kedvezményes áron kapható!

AZ IRODALOM VILÁGA

A könyv az irodalomelmélet alapkérdéseit tárgyalja, bő szemelvényeket nyújtva a világirodalom remekíróinak műveiből. Pl. csak a költői műfajokat ismertető fejezeteket száznál jóval több gyönyörű vers illusztrálja.

Tanároknak, felsős diákoknak és az irodalom iránt érdeklődőknek melegen ajánljuk.

A több mint 300 oldalas szép kiállítású, egészvászonkötésű könyv ára csak DM 20,—, tengerentúlra § 10,— + postaköltség.

Rendelje meg az „Életünk“ címen!

SAJTÓ- ÉS VÉLEMÉNYSZABADSÁG A SZOVJETUNIÓBAN

Borisz Khasanov, a „Kontineni” c. folyóiratban az oroszországi sajtó- és vélemény szabadság problémáival foglalkozva megállapítja, hogy amikor a Szovjetunióban sajtó- és vélemény szabadságról írnak vagy beszélnek, azt ők egészen másképpen értelmezik, mint Nyugaton. Az úgynevezett „Új világinformációs rendszer” szerint a Dicsőséges Októberi Forradalom óta Oroszországban minden nyomtatott szó kontrollnak van alávetve mielőtt nyomdába kerülne, a napi sajtón, regényeken át egészen a villamosjegyig. A marxizmusban és leninizmusban ugyanis minden produkció, legyen az anyagi vagy szellemi, az állam tulajdona. Ezért az állami szervek ellenőrzésén kell hogy átmenjen. — Másrészt csak „illegális” létezik, amit az igazságszolgáltatás szerveinek üldözniök kell. Minden esetre a „kontroll”-szót soha ki nem mondják, mintha az nem is létezne.

A „cenzúra”-szót sehol sem használják, hanem ehelyett van egy bürokratikus rövidítés, a „Glavlit”, amely mint valamely láthatatlan hatóság, névtelenül intézkedik, nemcsak minden nyomtatványra vonatkozólag, hanem a „záralt témák”-ra vonatkozólag is, amelyekről senkinek semmit írnia nem szabad. Ehhez tartoznak: a természeti katasztrófák, közlekedési balesetek, adatok a halandóságról, büntényekről, környezetszennyeződésről, továbbá minden kritikáról, amely a kormányt vagy a pártot illeti, minden névjegyzékről. A tilos témák mellett szerepelnek még tilos nevek, amikről írni nem szabad.

Ami a vallást illeti, arról a „Glavlit” szerint csak kritikus, vagyis vallásellenes nézőpontból lehet írni. Van ezenkívül nagy számmal ún. „záralt” nyomtatvány, amelyekhez csak bizonyos személyek, és intézmények juthatnak hozzá. Ezek közé tartozik a Szentírás is, az Ó- és az Újtestamentum egyaránt.

MINDSZENTY BÍBOROS

magyar nyelvű életrajza

Közi Horváth József

tollából, zsebkiadásban.

Megrendelhető az Életünk szerkesztőségénél (Máriacellben Bourdeaux Ottó SJ atyánál) és az összes magyar lelkészénél.

Ára Európában 6,— DM. tengerentúlra 4,— dollár.

HAZAI HENTESÁRÚ

1 kg Kolbász száraz	18,—
1 kg Kolbász füstölt	16,—
1 kg Véreshurka rizsával	12,—
1 kg Májashurka rizsával	12,—
1 kg Disznósajt	14,80
1 kg Tokaszalonna	10,80
1 kg Vastagszalonna	14,—
1 kg Tepertő	16,—
1 kg Borda	12,—
1 kg Sonka	24,—

A szállítás utánvételes.

5 kilón felüli rendelésnél portómentes.

MICHAEL TAUBEL, Metzgermeister
Peter - Rosegger - Str. 3

6710 Frankenthal / Pf. ☎ (062 33) 6 26 93

DIÓSZEGHY TIBOR, hites tolmács és fordító, magyar - német és német - magyar. Németországban tanácsadás, állampolgársági és menekültügyi kérdésekben, valamint peres ügyekben segít. Daimlerstr. 249. D - 4040 Neuss. Telefon (0 21 01) 54 13 17.

FÉNYKÉPEZŐGÉPEK — FOTOMUNKÁK PASSFOTO

FOTO DOBOS

Rindermarkt 16

8000 München 2 - Telefon (0 89) 26 51 22

Az előfizetési díjat
vagy könyvrendelések árát kérjük
Postacsek-kontókra vagy postán
(ne bankon!) keresztül átutalni!

KALOTASZEG HÚSVÉTI REGÖS TÁBOR

A Magyar Cserkészszövetség Európai Kerülete hagyományos húsvéti TINODI LANTOS SEBESZTYÉN regös tábort 1985 március 30-tól április 3-ig tartja meg ACHENKIRCHBEN, — a téli tábor helyén. A résztvevők a Hotel Scholasztikában nyernek elhelyezést.

A hagyományos népművészeti tanulmányokon kívül (néptánc, népzene, fafaragás, korongozás) a környékbeli hegyekbe kirándulunk — sőt hó esetén sietünk is!

Részletes ismertetőt a cserkészkerület minden érdeklődőnek örömmel küld. Cím: Ungarischer Pfadfinderbund, Oberföhringer Str. 40, D-8000 München 81, Telefon: (0 89) 98 26 37 / 38.

TÁBORPARANCSNOKSÁG

OKMÁNYAIT

gyorsan lefordítom és hitelesítem.
Stefan Korényi, Rheinhessenstr. 122,
6550 Bad Kreuznach. Tel.: (06 71) 6 38 68

Rupp László hites törvényszéki fordító, vállal fordításokat magyarról németre és németről magyarra. Postfach 162. D-8000 München 1. — ☎ (0 89) 53 02 35.

„TÉTÉNY” Ungarische Spezialitäten

Inh.: O. Bayer

Kreitmayrstr. 26 - 8000 München 2

Telefon (0 89) 1 29 63 93

Egri Bikavér	6.80	DM
Alföldi Olaszrizling 1.	5.30	
Alföldi Kékfrankos 1.	5.30	
Abasári Rizling 0.7	5.95	
Debrői Hárslevelű	6.30	
Badacsonyi Kéknyelű	7.20	
Badacsonyi Szürkebarát	7.30	
Soproni Kékfrankos	6.60	
Villányi Burgundi	7.30	
Hajósi Cabernet	7.30	
Boglári Olaszrizling	6.—	
Boglári Kékfrankos	6.—	
Boglári Cabernet-rosé	6.—	
Csopaki Rizling	6.80	
Zöldszilváni	7.30	
Tokaji Aszú 4 puttonyos	14.50	
Tokaji Aszú 3 puttonyos	12.50	
Vilmos körtepálinka	24.50	
Császárkörte	19.50	
Kecskeméti barackpálinka	27.—	
Cserecsénye pálinka	24.50	
Szilvapálinka	18.—	
Kosher Szilva pálinka 0.8	32.—	
Hubertus	21.—	
Beverage Bitters (Unic.) 1 lit.	32.—	
Beverage Bitters 0.5 lit.	17.—	
Pick szalámi	27.—	kg
Csabai	25.—	kg
Gyulai	23.—	kg
Házi kolbász	19.—	kg
Kalocsa tarhonya	1/2 kg 3.30	
Nagykoktatésztá	1/2 kg 3.50	
Paprika káposztával	0,7 lit 4.90	
Hegyes eróspaprika	4.40	
Hegyes csipőspaprika	4.90	
Globus paprika káposztával	0.66 3.50	
Kolozsvári káposztá	Ds. 4.40	
Sült libamáj zsírban	150 gr 42.50	
Disznósajt	kg 12.50	
Véres-, májashurka	kg 12.50	
Paprikakrém tubus: édes/félerős/erős	1.50	
Gulyáskrém tubus	1.80	
Gyalult tök 0.72	2.90	
Sósapkupé	2.20	

— Üvegárut is szállítunk —

HIRDETŐINK FIGYELMÉBE!

Hirdetéseket csak a hirdetési díj befizetése után tudunk közölni!

M SZERDAY — Metropolis Verlag KÖNYV ÉS HANGLEMEZ

Ferdinandy M.: Az ellenszegülők	40,—
Halász Péter: Tam tam	28,—
Mikes György: Talicska	15,—
Bibó István összegyűjtött munkái I. Habsburg Ottó: Jalta és ami utána következett	25,—
Koestler Arthur: Sötétség délben	25,—
Bocaccio: Dekameron I. II.	39,—
Zilahy Lajos: A lélek kialszik	16,—
Zola E.: Párizs gyomra	12,—
H. Wouk: Zendülés a Caine hadihajón	28,—
H. Wouk: Hajtsza	22,—
Moldova: Napló	21,—
Moldova: Magyar atom	19,—
Moldova: Elhűződő szüzesség	21,—
Németh L.: Homályból homályba I. II.	33,—
II. Rákóczi Ferenc emlékiratai	45,—
Szilvási: Vízválasztó	14,—
Dumas: Monte Cristo grófja I. II. III.	57,—
Benedek István: Párizsi szalonok	21,—
Germanus Gy.: Alah Akbar	24,—
Germanus Gy.: Kelet varázsa	9,—
M. Waltari: Színühe	19,—
Szótárak, nyelvkönyvek, úti- és utazási regények, gyermek-, ifjúsági könyvek. — Nyugati és antikvár könyvek nagy választékban! Kb. 10.000 könyv! — Hanglemezek és teljes operák!	

M. SZERDAY — Metropolis Verlag
Teichweg 16. CH-4142 Münchenstein/Schw.
☎ 061 / 46 59 02, külföldről: 0041 / 61 46 59 02

FOGTECHNIKUST keresek

a legmodernebb fogtechnika minden ágazatában jártas, művészi érzékkel rendelkező, kifinomult ízlésű, megbízható, becsületes szakember személyében, igényes patientúram számára, modernül felszerelt praxislaboratóriumomba. Válaszokat „München Ost” jeligére a szerkesztőségbe kérek.

Műszaki, tudományos és egyéb szövegek, okmányok hitelesített fordítása magyarra / németre, kedvező áron, leg- rövidebb határidővel — Ficsor László okl. mérnök, D-4130 Moers 1, Rheinhausenerstr. 10, Teleefon (0 28 41) 3 34 72.

Franciaországban élő, Bácskából származó 42 éves, 176 cm magas szakember, őszinte, házas nő ismeretségét keresi házasság céljából. Jelige: „Együtt a tavasz felé” a szerkesztőségbe.

Münchenben élő 27 éves fiatal ember keresi korban hozzáillő, nemdohányzó, természetet kedvelő hölgy ismeretségét házasság céljából. Jelige: „Közeli házasság” a kiadókba.

Munkatársakat keresek mellékfoglalkozásban — üzleti területem további kibővítéséhez. Jelentkezőket Ausztria területéről várok. Telefon (0 89) 2 01 28 05 9,00 és 10,00 óra között.

Kezdő önállósításhoz biztosítási és pénzügyi kérdésekben pontos tanácsadás, illetve lebonyolítást vállalok. Telefon (0 89) 71 75 55 19,00 óra után.

KERESÉS

Barna urat (lemezek, könyvek; esetleg Svájcban tartózkodik) keresi: Farías magyar énekes, Wiesbaden, aki vele Nagytiszteletű Nánássy János úrnál találkozott Heidelbergben. — Értesítést kér: Tel.: (0 69) 70 53 50 vagy 74 31 26 10 alatt vagy „Zene” jeligére a szerkesztőségbe.

HIRDESSEN AZ ÉLETÜNKBEN!

AGAPE KIADVÁNYOK

Újvidéken (Jugoszlávia) AGAPE néven katolikus kiadó működik. Kiadványait mindenkinek szeretettel ajánlja. Az eddig megjelent kiadványok közül kaphatók:
Agape folyóirat (megjelenik minden páratlan hónap végén) évi előfizetés Isten népeinek története (Biblia képregényben. Eddig megjelent 21 füzet) egyes füzet ára 2,20
Antal testvér (Páduai Szent Antal élete képregényben, színes, 72 old.) 4,—
Nigg-Schneiders: Assisi Szent Ferenc és világa (142 old., 72 színes képpel) 17,—
Malinski-Buják: II. János Pál (210 o., 111 fekete-fehér és 42 színes képpel) 17,—
Képes Biblia 20,—
C. B. de Gaszold: Imák a bárkából 3,10
A keresztfához megyek (Keresztutak gyűjteménye) 5,—
Harmath K.: Megváltásunk szent éve (brosúra) 1,—
I. Loidl: A fatimai látnokok (bros.) 1,—
Ezenkívül kaphatók még természetből vett motivumú levelezőlapok (és fél levelezőlap-nagyságú képek) bibliai vagy más aföriz-mával; katolikus zsebnaptár és falnaptár.
A kiadó címe: AGAPE, Cara Dusana 4, YU - 21000 Novi Sad. Jugoszlávia.

Az AGAPE szívesen vállal mindennemű nyomdai előkészítést vagy nyomtatást Jugoszláviaiában, a nyugatiakhoz képest igen méltányos áron!

FIGYELEM!

Az „ÉLETÜNK” előfizetési ára egy évre DM 18,—, tengerentúlra légipostával DM 28,—.

Kérjük előfizetőkinket az előfizetési-díjat lehetőleg postacsekkkontók-
ra, tengerentúlról pedig ne bank
útján, hanem eurócséken utalják
át, mert a banklevonás igen nagy.

● Kedvezményes áron kapható! ●

HIRDETTEM AZ IGÉT!

Mindszenty szellemi végrendeletének ez a könyv az első gyöngye, amit kiadott a Mindszenty Alapítvány.
A könyv tartalmazza Mindszenty legfontosabb körleveleit, írásait és beszédeit, amiket harcban a megszállókkal írt vagy mondott, valamint felejthetetlen körútjain a világban szétosztott magyarokhoz intézett.
A 60 oldalas bevezető tanulmányt Közl Horváth József írta.

— Legszébb ajándék! —

Ára DM 20,— vagy \$ 10,— + portó.

ÉLETÜNK

Szerkesztőség és Kiadóhivatal
Oberföhringer Str. 40.
D-8000 München 81
Telefon: (0 89) 98 26 37 - 38

Felelős Kiadó:
a Magyar Kat. Főlelkészseg.
Felelős szerkesztő:
Dr. Harangozó Ferenc,
Seelsorger.

*

Redaktion und Herausgeber:
die Ungarische Oberseelsorge,
Oberföhringer Str. 40,
8000 München 81,
Telefon: (0 89) 98 26 37 - 38.

Redakteur: Dr. Harangozó Ferenc.
Abonnement: DM 18,— pro Jahr,
nach Übersee mit Luftpost DM 28,—.

ELŐFIZETÉS:

Az Életünk a helyi magyar lelkészek terjesztik, ők küldik szét és náluk is kell előfizetni!

Tengerentúlról, vagy ahol nincs magyar lelkész oda a kiadóhivatal küldi az újságot.

Előfizetési ár egy évre DM 18,— vagy ennek megfelelő valuta.

Tengerentúlról légipostával DM 28,—

Lapzárta: a hónap 18-án.

Hirdetéseket csak 15-ig fogadunk el.

Postscheckkonto München:
Konto-Nr. 606 50-803 - BLZ 700 100 80
Kath. Ungarn-Seelsorge, Sonderkonto
Bankkonto: Bayer. Vereinsbank,
Konto-Nr. 145 857 - BLZ 700 202 70
Kath. Ung. Seelsorge „Életünk”.

Druck: Danubia Druckerei GmbH,
Ferchenbachstr. 88 - 8000 München 50

Beilagenhinweis: Einem Teil dieser Auflage liegt bei: Rundschreiben. — A kiadvány egy részéhez körlevél van mellékelve.

ELŐFIZETŐINK ÉS HIRDETŐINK FIGYELMÉBE!

Befizetéseket, átutalásokat nem bankkontókra, hanem Postacsekkkontókra kérünk: Kath. Ungarn-Seelsorge — Sonderkonto — München, Postcsekkamt München, Konto-Nr. 606 50-803.

ÚJ KÖNYVEK

DÉNES TIBOR:

Holnap - Holnapután - Tegnapelőtt

Novellák. A neves magyar író posztumusz műve, 230 o. Ára puha kötésben: 25,—sFr.

GESTA HUNGARORUM I.

Történelmi tanulmányok,

melyek a SMIKK 1982. évi lugánói tanulmányi napjain hangzottak el. 11 magyar szerző értékes írása, mely keresztül vezet a magyar történelem honfoglalástól Mohácsig terjedő szakaszán.
220 oldal. Ára fűzve: 35,—, kötve 42,— sFr.

A könyvek megrendelhetők a SMIKK címén: Postfach 87, CH - 8037 Zürich.

KÖNYVÚJDONSÁG!

Pröhle Sándor postumus verseskötete:

JANUS

112 oldalas izléses kiállítású könyv. Ára: DM 16,—. Megrendelhető: Augustiny-Pröhle, Hegelstr. 31, D-7400 Tübingen

Kiadóhivatalunknál kapható könyvek

Mindszenty József: Hirdettem az Igét (1944—1975). — 300 oldal, vászonkötésben DM 20,— vagy \$ 10,—
Mindszenty József: Napi jegyzetek, 480 o., vász. köt. DM 32,— \$ 15,—
Mindszenty József: Emlékirataim, 500 o., vász. köt. DM 40,— \$ 22,—
Kardinal Mindszenty: Erinnerung, 4. kiad., vász. köt., DM 40,— \$ 22,—
Közi Horváth József: Mindszenty bíboros, zsebkiadás DM 6,— \$ 4,—
Hermann Egyed: A katolikus Egyház története 1914-ig. Az egyetlen modern magyar egyháztörténet. 582 oldal. DM 32,—

Az irodalom világa. Irodalomelméleti alapvetés, 100-nál több versillusztrációval, kb. 300 oldal, vászon kötésben DM 20,— \$ 10,—
Szamosi József: Máriacelli emlékek, képes kalauz 48 képpel, ebből 32 színes DM 12,— \$ 6,—

Szállításhoz + portókötség.

Megrendelhető: az „Életünk” kiadóhivatalánál

Oberföhringer Str. 40
D-8000 München 81, W. Germany

OKMÁNYOK HITELES gyorsfordítása:
August LÉVAI bírósági tolmács:
Lehnsgrund 24, 4300 Essen ☎ (02 01) 71 15 82